rijksuniversiteit groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 1, april 2019

Broerstraat 5

In dit nummer:

Lustrumthema ‘All Inclusive’
Ras en recht
100 jaar Vrouwenkiesrecht
Botsing sociale snelweg
Eva Rovers gastconservator
Universiteitsmuseum
Alumnidag 15 juni

405 jaar
Lustrumfeest in juni

Verder denken over de energietransitie

De noodzaak van de energietransitie is helder; de impact op organisaties wordt op grote schaal voelbaar. Technische innovaties om deze transitie te effectueren worden uit de grond gestampt, maar welke verandering vraagt dit van uw organisatie? Wat wordt er van u als leider verwacht? Hoe richt u duurzame vernieuwing in, samen met de mensen die het aangaat?

De opleidingen van AOG School of Management helpen u richting te geven aan de energietransitie in uw organisatie. Verschillende opleidingen, ieder met een eigen invalshoek. Wilt u weten welke invalshoek bij u past? Lees verder op **www.aog.nl/energietransitie**

"Om dit soort grote veranderingen tot stand te brengen, moet je visie hebben, dwarsdenken en omdenken. Tegelijkertijd heb je een stukje nuchterheid nodig. Verzin geen vernieuwingen waarvoor je geen draagvlak kunt vinden. En houd je vast aan je moreel kompas: alleen zo houd je de verbinding met je omgeving en blijf je jezelf."
Sigrid Hoekstra, directeur / bestuurder van het sociaal verhuurbedrijf WoonFriesland

Lees meer over de energietransitie bij WoonFriesland op pagina 28.

Meer informatie?
www.aog.nl/energietransitie

AOG school of management amersfoort / groningen

Verder denken

REDACTIONEEL

REDACTIEB5@RUG.NL

George Orwell parafraserend kunnen we zeggen: ‘Alle mensen zijn verschillend, maar sommigen zijn meer verschillend dan anderen’. Gelukkig maar. Want diversiteit kan een grote rijkdom zijn: meer denkkracht, meer creativiteit en meer veerkracht.
Waarschijnlijk niet toevallig bestond de onderzoeksgroep van Nobelprijswinnaar Ben Feringa uit mannen en vrouwen van 18 nationaliteiten. En niet voor niets prijst revalidatiehoogleraar Corry van der Sluis zich gelukkig haar onderzoek naar arm- en handprotheses sámen te kunnen doen; met een gevarieerd team van onder meer ergotherapeuten, hersenonderzoekers, artsen, psychologen en technici.
De kracht van diversiteit komt echter alleen uit de verf als iedereen ook echt kan meedoen en tot zijn recht komen. Dat is de kunst. Zowel in bestuursorganen, steden, de journalistiek en de politiek als op universiteiten.
Ook de RUG erkent het grote belang van inclusiviteit – als onderzoeksobject én om ook zelf naar te streven. Ze koos daarom All Inclusive tot thema voor de viering van haar 81e lustrum. Het internationale wetenschappelijke lustrumcongres gaat erover, maar ook tijdens het theaterstuk ‘Totally shifted’ en de Alumnidag zal inclusiviteit de rode draad zijn.
In de 405 jaar van haar bestaan is de universiteit in Groningen uitgegroeid tot een zeer diverse gemeenschap van zo’n 6000 medewerkers en 30.000 studenten, mannen en vrouwen, uit meer dan 120 verschillende landen.
Wat een denkkracht! En wat een feest van diversiteit tijdens de lustrumviering in juni. Stadjers, studenten en natuurlijk ook alle alumni zijn van harte uitgenodigd. Tickets voor een keur van evenementen zijn te bestellen op www.rug.nl/lustrum.

Tot ziens in Groningen!

INHOUD

COVER JANET THOMPSON JACKSON, MÓNICA LOPEZ LOPEZ EN ELMER STERKEN

COVER REYER BOXEM

4
Ras en recht
Janet Thompson Jackson spreekt op lustrumcongres over ‘Inclusive societies and sustainable peace’.

6
Column
Elmer Sterken, rector magnificus

7
‘We moeten minder stil worden over onszelf’
Kate Zernike, van *The New York Times*, over grootvader en inclusiviteit.

8
Rijk en kwetsbaar
Gastconservator Eva Rovers stelt ‘Ruimteschip aarde’ centraal in het Universiteitsmuseum.

10
Alumnus schrijft boek

11
Ain Wondre Stad
Peter Hein van Mulligen

12
Vrouwenkiesrecht in de spotlights
‘Strijd! 100 jaar Vrouwenkiesrecht’ in het Groninger Museum, samengesteld door RUG-hoogleraar Mineke Bosch.

15
Verder zonder arm
Hoogleraar revalidatiekunde Corry van der Sluis laat mensen zonder arm of hand weer meedoen.

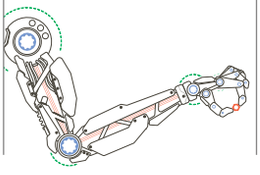

16
Lustrumactiviteiten 5 t/m 15 juni 2019
Thema 'All Inclusive'

18
Eredoctoraten voor:
Historicus en filosoof Philipp Blom en hoogleraar celbiologie en genetica Titia de Lange.

20
Botsen op de sociale snelweg
Filosoof Frank Hindriks onderzoekt de regels in het sociale verkeer.

22
Afscheid van Kamp Westerbork
Directeur Dirk Mulder: ‘Het onderwerp “vluchteling” ligt mij na aan het hart.’

23
Alumnus in het buitenland
Curaçao

25
Throwback Saturday
Kom naar de Alumnidag op 15 juni.

26
Alumni Actief en **Agenda**

27
Ubbo Emmius Fonds
Onderzoek naar onderwijs en armoede

30
Kop d’r bie en **Colofon**

32
Alumni Achteraf
filosofie

Ras en **recht**

FRANKA HUMMELS | ANP / LUCY NICHOLSON | ONDERZOEK | WWW.RUG.NL/LUSTRUMCONGRES

De Amerikaanse Janet Thompson Jackson omarmt het lustrumthema 'All Inclusive' volledig. Tijdens het lustrum zal zij op het internationale wetenschappelijk congres spreken over 'inclusive societies and sustainable peace'.

Thuis in Kansas, heeft ze een buurvrouw die uit Groningen komt. Die sprak altijd zo liefdevol over haar geboortegrond, dat het gezin van Janet Thompson Jackson op afstand ook van de stad is gaan houden. Bij een eerste bezoek aan Nederland, tien jaar terug, bleek die liefde niet ongegrond. Met de zus van haar buurvrouw raakte ze op slag bevriend. 'Zij helpt me ook heel erg met de taal.' Jackson werkt dit jaar als gastdocent aan de rechtenfaculteit van de RUG. Aan haar thuisinstelling, Washburn University School of Law in Topeka, doceert ze het vak 'Race and Law'.

Bevooroordeeld

Nee, de Amerikaanse wet is niet meer zo openlijk racistisch als in de tijden van de slavernij, of van de Jim Crow-wetten, die tot 1964 regelden dat aparte voorzieningen voor zwarte en witte Amerikanen waren toegestaan. Er is heel veel progressie gemaakt, zegt Jackson. 'Maar hoewel écht racistische wetten nu al een halve eeuw verboden zijn, werken heel veel wetten nadelig voor bepaalde minderheden. Zwarte mensen, vaak.'

Naar deze mechanismen doet ze onderzoek in de VS: 'Het is bij het strafrecht het duidelijkst. In de wet wordt geen onderscheid gemaakt tussen zwart en wit. Maar de keuze of iemand wordt voorgeleid of niet, wordt door een mens genomen, en ieder mens is bevooroordeeld. Zwarte mannen worden veel vaker naar de rechtbank gestuurd. Daar komen ze voor een jury te staan. De wet staat toe dat jury's geen afspiegeling vormen van de samenleving. Ook de vaak witte juryleden brengen hun vooroordelen mee.' 'Zij hebben op tv gevangenissen vol zwarte mannen gezien. Dat beïnvloedt hun oordeel, waardoor zo'n zwarte man, of hij nu schuldig is of niet, een grote kans heeft ook naar de gevangenis te gaan. Waarmee het probleem in stand blijft.'

Artikel 1

Omdat ze te gast is in Nederland, de taal pas vier maanden leert en het recht nog niet van buiten kent, durft ze zich niet te branden aan ferme uitspraken over hoe Nederlandse wetten racistische gevolgen kunnen hebben. 'Maar zeker is dat er ook in Nederland een raakvlak is tussen wet en ras. Dat blijkt bijvoorbeeld al uit jullie grondwet.

Niet voor niets is in artikel 1 duidelijk gemaakt dat discriminatie op afkomst niet mag – als zulke discriminatie geen juridisch thema zou zijn, hoefde je dat ook niet op te schrijven.' 'Ook in het Nederlandse strafrecht bestaat ruimte voor menselijke vooroordelen. En neem de discussies over vluchtelingen: een van de belangrijkste politieke thema's, waarin kleur een grote rol speelt.'
Regels of systemen die bedoeld of onbedoeld een bepaalde groep benadelen, kunnen gemakkelijk ontstaan, zegt Jackson. 'Vooral als de groep die de besluiten neemt alleen bestaat uit mensen die er zelf geen last van zullen hebben. Zij wéten soms simpelweg niet dat het voor anderen niet zo goed uitpakt als voor hen, omdat ze dat andere perspectief missen.'

All Inclusive

Daarom is diversiteit belangrijk, vindt Jackson, die benadrukt dat het niet alleen gaat om ras, maar ook om bijvoorbeeld sekse, geaardheid en fysieke gesteldheid. 'Hoe meer perspectieven je aan tafel hebt, hoe evenwichtiger de besluiten die je neemt. Het is daarvoor wel belangrijk dat er behalve diversiteit ook sprake is van inclusie. Aan tafel moet niet alleen een divers gezelschap zitten, maar er moet ook echt naar iedereen geluisterd worden.' Ze is daarom heel blij dat haar gastuniversiteit de RUG het thema 'All Inclusive' heeft gekozen voor de lustrumviering.
Ook over het thema van de grote conferentie die aan het lustrum is gekoppeld, 'Growing together: celebrating diversity and fostering inclusion' is Jackson ronduit enthousiast. 'Want hiermee laat je zien dat diversiteit en inclusie niet slechts problemen zijn die je op moet lossen, maar goede zaken waarvan iedereen profiteert.' Onderzoek na onderzoek bewijst dat, zegt ze: bedrijven met meer vrouwen in de top, hebben betere jaarcijfers. Groepen waarin mensen van verschillende afkomst samenwerken, gaan creatiever te werk en lossen problemen beter op.

Optimist

'Ik ben een optimist, en blij met elke stap in de goede richting. Het thema van het lustrum en het congres is zo'n stap. Maar we moeten niet zo naïef zijn te denken dat we daarna al onze bestemming hebben bereikt.' Onlangs nog werd ze in de gangen van het Harmoniegebouw aangesproken door een studente, een zwarte vrouw, net als zijzelf. 'Ze vroeg of ik de nieuwe visiting lecturer was. Dat ze me staande hield, omdat ze zelden docenten zag zoals zij. Ik heb haar nummer gevraagd, we zijn een paar keer gaan lunchen. Die herkenning maakt het verschil of de RUG voor iemand een goede onderwijsinstelling is, of een thuis.'
Jackson zal op het lustrumcongres spreken over 'inclusive societies and sustainable peace'. Zij ziet de universiteit als een onlosmakelijk deel van de maatschappij. Ze zou graag willen dat de universiteit niet alleen een eigen – inclusieve – microsamenleving vormt, maar die inclusieve boodschap ook buiten de muren van de academie uitdraagt. Dat geeft ze ook haar studenten in Kansas mee, die ze nu van afstand begeleidt. Zij runnen een adviespraktijk voor mensen die een klein bedrijf of een non-profitorganisatie willen beginnen. Ook in de leiderschapstraining die ze in Groningen gaf aan honours-studenten speelde diversiteit een rol.

FOTO REYER BOXEM

'Juryleden hebben op tv gevangenissen vol zwarte mannen gezien. Dat beïnvloedt hun oordeel'

Warm welkom

Zelf voelt ze zich zowel op haar faculteit als in Stad warm verwelkomd. Dat was geen verrassing: Toen ze met haar gezin plannen maakte voor een jaar in het buitenland, ging haar hart al snel naar Groningen uit. Zelfs voordat haar betrekking aan de RUG officieel rond was, was haar keuze voor de stad al definitief geworden. Als het misliep, zouden zij, haar man en hun dochter drie maanden in de stad gaan neerstrijken, tot Jackson op een andere Europese universiteit alsnog aan de slag kon. 'Maar gelukkig kreeg ik die aanstelling die ik zo graag wilde, waardoor we hier een heel jaar kunnen blijven.'
Haar dochter gaat naar een internationale school, haar man is vrijwilliger bij een vluchtelingenorganisatie. 'Ook al zijn we hier maar een jaar, we willen echt deel uitmaken van de maatschappij. In Groningen is dat niet moeilijk.' Inclusiviteit in de praktijk.

Lustrumcongres

FOTO REYER BOXEM

Mónica Lopez Lopez doet als Rosalind Franklin Fellow onderzoek naar pleegzorg bij de afdeling Orthopedagogiek van de RUG. Maar voor het lustrum is ze ook voorzitter van de Academische Raad. Ze heeft een grote rol in de (wetenschappelijke) uitwerking van het lustrumthema *All Inclusive*, in het bijzonder het internationale wetenschappelijke congres op **6 en 7 juni**. Wie wil deelnemen, kan zich inschrijven via WWW.RUG.NL/LUSTRUMCONGRES.

Met verve licht Mónica Lopez Lopez de titel van het congres, Growing together: celebrating diversity and fostering inclusion, toe: 'Growing' refers to the university getting older as well as growing or developing in numbers and in different ways. Growing evokes also how the academia cultivates and nurtures new ideas as seeds of innovation. There is power in growing 'together'; it unites us, strengthens our bonds and provides us with a sense of belonging. Togetherness plays a very important role in achieving societal change as well.

The verb 'celebrate' was chosen to make a reference to the festive aspect of the anniversary (lustrum celebration), but is also accompanying the word 'diversity' to signify that diversity should not merely be tolerated, but should instead be celebrated. Diversity encompasses the dimensions of gender, ethnicity, sexual orientation, socio-economic status, age, abilities, religious beliefs, amongst other ideologies. For us, diversity means respect, acceptance and celebration of these rich dimensions represented within each person.

We also chose to add 'inclusion' as we contend that inclusion is not a natural consequence of diversity but something we should strive for, something we should actively 'foster'.

STERKEN STELT

Terug naar mijn eigen faculteit

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

Wanneer we met z'n allen in juni vieren dat de RUG 405 jaar bestaat, neem ik afscheid als rector magnificus. We gaan er een mooi feest van maken voor iedereen: *All Inclusive*. Tegelijkertijd is dit voor mij een passende gelegenheid om na acht jaar het stokje over te dragen aan mijn opvolger. Ik kijk met veel plezier terug op mijn werk als rector en zou het zo weer overdoen. Na het lustrum ga ik als hoogleraar terug naar mijn oude faculteit. Bestuurder worden bij een andere universiteit zie ik niet zitten: mijn hart ligt al veertig jaar in Groningen en dat blijft zo.

Het absolute hoogtepunt in mijn periode als rector was de grote feestvreugde toen Ben Feringa de Nobelprijs won. Ik had nooit verwacht dat ik dat zou meemaken. De ceremonie bijwonen in Stockholm was heel bijzonder, maar het allermooiste vond ik de blijdschap binnen de universiteit: op de dag van de bekendmaking, maar zeker ook daarna. Het was een grote reclamespot voor de wetenschap.

Een ander geweldig moment was de viering van het 400-jarig bestaan in 2014, dat we toen *For Infinity* genoemd hebben. Het bezoek van Koning Willem-Alexander, het gala met tienduizend mensen in de Martinihal en de zonovergoten alumnidag, met een roeifestijn bij het Groninger Museum, blijven me lang heugen.

Lastige dossiers waren er ook. De campus in Yantai die we voor ogen hadden, bijvoorbeeld, al heb ik geen spijt van die plannen, en het gedoe met Vindicat. Een ernstig dieptepunt was de affaire rondom Diederik Stapel, toen ik nog maar kort rector was. Ik had altijd een groot vertrouwen in de wetenschap gehad en deze schending van de wetenschappelijke integriteit kwam dan ook hard aan.

De universiteit verandert langzaam, maar ik zie wel verschillen met acht jaar geleden, bijvoorbeeld in de manier waarop we studenten uitdagen. Zelf zie ik leren als sociaal fenomeen: Groningen als campusuniversiteit waar we elkaar niet via schermpjes aankijken maar echt fysiek ontmoeten. Ik geloof in 'inclusief leren': niet passief achterover hangend in de collegebanken, maar zo actief mogelijk – discussiëren, presenteren, becommentariëren. Ik heb stellig de indruk dat het gelukt is door de jaren heen studenten meer te laten samenwerken en actiever te laten meedoen. En wat is het fantastisch dat we steeds meer internationale studenten mogen ontvangen. Toen ik begon, hadden we tweeduizend en nu ongeveer zevenduizend internationale diplomastudenten! En natuurlijk ben ik ook trots op de opwaartse trend als het gaat om onze rankings. Ons onderzoek en onderwijs staan er goed voor: ik laat de boel netjes achter voor mijn opvolger.

Er is ook het nodige blijven liggen, maar dat is geen wonder: de wetenschap dendert almaar door en ook het onderwijs blijft work in progress. Verder ben ik ervan overtuigd dat we nog meer kunnen doen om alumni te binden. Het liefst zou ik zien dat een student die bij ons binnenkomt een levenslange relatie aangaat met de universiteit: dat je collegekaart in feite je leven lang meegaat. Maar goed, dat is allemaal aan mijn opvolger, die ik uiteraard veel succes wens.

Elmer Sterken, rector magnificus

De Amerikaanse Kate Zernike – inderdaad, kleindochter van – is journaliste bij *The New York Times* en schrijver. Ze won verschillende journalistieke prijzen en schrijft momenteel aan een boek over vrouwen in de wetenschap. Op het lustrumcongres in juni spreekt ze over journalistiek en feminisme.

405 al inclusive

Kate Zernike:

‘We moeten minder stil worden over onszelf’

LARISSA PANS | HARRY ZERNIKE | LUSTRUM | WWW.RUG.NL/LUSTRUM

Vijf jaar geleden was Kate Zernike (50) al eens uitgenodigd in Groningen (‘Een prachtige thuiskomst’), en werd ze rondgeleid in het gebouw vernoemd naar haar beroemde grootvader, natuurkundige en Nobelprijswinnaar Frits Zernike (1888-1966). ‘Mijn zoontjes, mochten door zijn microscoop kijken, geweldig vonden ze dat.’

Hoewel haar opa en vader, Frits jr., allebei natuurkundige waren en aan de RUG werkten, ambieerde Kate geen wetenschappelijke carrière. Ze werd journalist, schrijft voor *The New York Times* over politiek en publiceerde een doorwrocht, goed ontvangen boek over de Tea Party: *Boiling Mad: Inside Tea Party America.*

Kates vader verliet Groningen op zijn 26ste en emigreerde naar de Verenigde Staten. Om goed te integreren in het nieuwe land las hij van het begin af aan *The New York Times*’, vertelt Kate. Haar Canadese moeder, die een ijsfabriek oprichtte, gaf haar kinderen de Nederlandse folklore mee van hagelslag, poffertjes en in Sinterklaastijd een chocoladeletter’. Lachend: ‘En waarschijnlijk heb ik aan mijn Nederlandse genen mijn directheid als journalist te danken.’

Chocolaatjes

Haar lezing tijdens het lustrum zal gaan over inclusiviteit, ‘een ruim begrip, voor mij een *eye-opener*. Als ik aan mijn grootvader denk – zoals bij het schrijven van mijn boek over vrouwelijke wetenschappers – dan denk ik aan wat een RUG-medewerker me ooit vertelde: toen grootvader in 1953 de Nobelprijs won, deelde hij aan iedereen van zijn laboratorium chocolaatjes uit. Hij vond echt dat de prijs niet alleen voor hem bestemd was, maar toe kwam aan al zijn medewerkers. De Nobelprijs is een individuele prijs, maar wordt zelden bereikt door het werk van een eenling. Ideeën uitwisselen, met elkaar meedenken... je doet samen onderzoek. Toch krijgt slechts één persoon alle *credits*.’

Achteraf blijkt Kate’s theorie uitstekend geïllustreerd door het verhaal over Caroline (Lily) Bleeker (1897-1985). Deze vrouw promoveerde cum laude in de wis- en natuurkunde bij Zernikes collega Leonard Ornstein. Ze was een geniale instrumentbouwer – richtte daarvoor een eigen bedrijf op – en heeft samen met Zernike de befaamde fasecontrast-microscoop ontwikkeld en later commercieel uitgebaat.

Kate Zernike kijkt op van dit verhaal: ‘Wow, een vrouwelijke ondernemer en wetenschapper in die tijd, en die zo nauw met mijn grootvader heeft samengewerkt! Ik wist dit niet, maar ik hoorde wel altijd over hem dat hij vrouwen als gelijkwaardige partners in de wetenschap zag. Mijn overtuiging is dat vrouwen zowel vroeger als nu ondergewaardeerd worden in hun bijdrage. In allerlei sectoren, zoals politiek, wetenschap en journalistiek. We moeten onze denkwijze uitbreiden over de manier waarop dingen voor elkaar gebracht worden, de keten ontrafelen van mensen die allemaal hun talenten hebben gebruikt, wat uiteindelijk heeft geleid tot een resultaat: een uitvinding of een baanbrekend inzicht.’

Voortrekkersrol

Zernike haalt een veelzeggende, Amerikaanse uitdrukking aan: *If you can’t see it, you can’t be it.* ‘De ‘onzichtbaarheid’ van vrouwen weerhoudt hen ervan om publieke ruimte in te nemen. Als je geen vrouwen in die voortrekkersrol ziet, ben je geneigd te denken dat jij dat ook niet kan. Het gaat ook over ruimte innemen in het maatschappelijke en politieke debat. Of online. Op Wikipedia bijvoorbeeld staan over mannen enorme pagina’s met veel details over hun prestaties, terwijl over vrouwen – als ze al een Wikipagina hebben – vaak een heel summier stukje staat, waarin hun prestaties kort genoemd worden. Ik vond dat zo’n opvallend gegeven toen ik aan het researchen was naar vrouwelijke wetenschappers. Wij vrouwen moeten minder stil worden over onszelf.’

‘THE FLOWER THAT BLOOMS IN ADVERSITY IS THE MOST RARE AND BEAUTIFUL OF ALL’

Het iconische beeld van de kwetsbare aarde, eenzaam zwevend door de ruimte drukt uit wat gastconservator **Eva Rovers** wil laten zien in het **Universiteitsmuseum**. Op die aarde horen we allemaal thuis. Samen kunnen we van haar genieten. En samen moeten we haar beschermen. De tentoonstelling die Rovers inrichtte ter gelegenheid van het lustrum heet daarom 'Ruimteschip aarde'.

Rijk en kwetsbaar

MARJAN BROUWERS | TENTOONSTELLING | WWW.RUG.NL/MUSEUM

Lustrumtentoonstelling
Ruimteschip aarde

Zo'n twee jaar geleden gaf Eva Rovers een lezing over Boudewijn Büch aan de Vrienden van het Academisch Erfgoed Groningen. 'Ik vertelde onder andere hoe hij zijn hele huis had ingericht als een ouderwets verzamelkabinet.' Haar verhaal raakte een snaar, want na afloop vroeg de organisatie of ze in het kader van het 405-jarige bestaan van de RUG een tentoonstelling in het Universiteitsmuseum wilde inrichten. 'Dat leek me fantastisch. Helemaal toen ik voor het eerst het depot bezocht. Zoveel historische objecten bij elkaar: de eerste couveuses, opgezette dieren, lichaamsdelen op sterk water, kasten vol audiovisuele apparatuur uit de jaren vijftig ... Op dat moment besef je de vergankelijkheid van ons leven. Al die spullen nodigen uit om een verwonderkamer te maken, maar dan wel op een eigentijdse manier binnen het kader van het thema All Inclusive.'

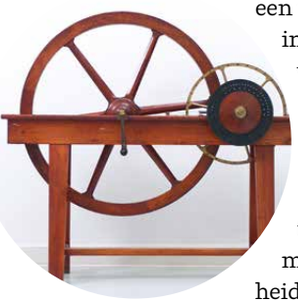

Biografie

Als kunsthistorica neusde Rovers altijd al met plezier rond in archieven en depots. Daarom reageerde ze op een advertentie van het Biografie Instituut van de RUG, waarin een promovendus werd gezocht voor het schrijven van de biografie van Helene Kröller-Müller. 'De aanleiding voor deze opdracht was dat er een kist met duizenden brieven beschikbaar was gekomen. Dit was een prachtkans om te ontdekken wie de vrouw was die al die kunst had verzameld. De biografie ging verder dan de kunst alleen. Door haar ogen kon ik als door een caleidoscoop vele facetten van een tijdsperiode belichten: haar positie als vrouw aan het begin van de twintigste eeuw, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, haar drijfveren, haar manier van verzamelen. Ook ontdekte ik dat de biografie een fijn genre is: je doet academisch onderzoek, maar je hebt tegelijkertijd de ruimte om er een mooi, meeslepend verhaal van te maken.'

FOTO NIELS VLUG

Eva Rovers (1978) studeerde in Utrecht Taal- en Cultuurstudies, specialiseerde zich in de cultuurgeschiedenis van de twintigste eeuw en in kunstbeleid & -management. Na haar afstuderen werkte ze er als docent, bestuurder, organisator en fondsenwerver. In 2010 promoveerde ze aan het Biografie Instituut van de RUG op haar onderzoek naar Helene Kröller-Müller. Ze heeft meerdere boeken op haar naam staan, zoals de biografieën over Helene Kröller-Müller en Boudewijn Büch. Tegenwoordig publiceert ze over vraagstukken zoals opstand en verzet.

Boudewijn Büch

Ook het leven van Boudewijn Büch, haar volgende biografische project, stond in het teken van verzamelen. Rovers: 'Gaandeweg besefte ik hoeveel parallellen er bestaan tussen deze twee mensen. Allebei stelden ze hun hele leven in het teken hun verzameling, ten koste van alles. Hun verzameling was hun wereld, een manier om zich terug te trekken, om grip op het leven te houden.'

Voor deze biografie kreeg Rovers exclusief toegang tot Büchs persoonlijke archief, dat nog tot 2030 gesloten blijft. Op basis van zijn 67 dagboeken, ruim 1500 foto's en stapels brieven slaagde ze erin tot zijn persoon door te dringen. 'Büch was de eerste die op een populaire manier op tv over boeken praatte. Begin jaren tachtig in zijn eigen boekenprogramma, maar ook later bij Barend & Van Dorp. Hij maakte er een hele show van, met zijn witte handschoentjes, zijn aanstekelijke enthousiasme en T-shirt van de Rolling Stones. Daardoor heeft hij een breed publiek geïnteresseerd voor literatuur, geschiedenis en poëzie. Dat lees je ook terug in veel brieven die hij van kijkers kreeg.'

Rovers was ook nieuwsgierig naar de vraag waarom Büch zoveel leugens had verteld over zijn leven. 'Na zijn dood werd hij door velen weggezet als dwangmatige leugenaar. Dat was gemakkelijk schieten, want bij leven sloeg hij altijd fel en hard terug. Hij speelde met feit en fictie, verzon zelfs een dood zoontje. Dat gaat ver, maar zo uitzonderlijk was het niet om leven en werk in elkaar over te laten vloeien: Goethe en

Lord Byron deden dat, maar ook iemand als Harry Mulisch. Ik vond het vreemd dat mensen zo snel met die diagnose klaar stonden – zonder psychologisch rapport of andere bron. En niemand die de vraag stelde wat hem dreef, waarom hij zoveel verzon. Want al die verzinsels hebben hem alleen maar ellende gebracht. Waarom deed hij het dan toch? Daar was ik naar op zoek.'

Verwonderkamer

Hoewel Rovers tegenwoordig over heel andere vraagstukken schrijft – opstand, verzet, Occupy, gele hesjes en klimaatjongeren – grijpt ze als gastconservator terug op haar fascinatie voor depots en verzamelingen. 'Sinds de zestiende eeuw zie je hoe verzamelaars de hele wereld bij elkaar wilden brengen in één verwonderkamer: een 'Kunst- und Wunderkammer'. Die verzamelkabinetten lieten de wonderen van de wereld zien, inclusief het vernuft van de menselijke geest en de ontdekkingen van wereldreizigers. Het depot van het Universiteitsmuseum is ook zo'n wonder; al vroeg ik me wel meteen af hoe ik er een samenhangend, eigentijds geheel van kon maken. Daarom heb ik een aantal jonge Groningse kunstenaars gevraagd om me te helpen met de vormgeving. En dat gaat lukken: ze denken geweldige ideeën uit over licht, geluid en animaties: eigentijdse manieren om de tien kabinetten op een heel andere manier in de spotlights te zetten.'

Geen reserveplaneet

Wat restte was het vinden van een rode draad: hoe kon ze de tentoonstelling koppelen aan het lustrumthema? 'All inclusive bracht me bij het gedachtengoed de Amerikaanse schrijver, uitvinder en futuroloog Richard Buckminster Fuller. Hij beschreef de aarde ooit als een ruimteschip dat zweeft door het universum. De voorraden aan boord zijn beperkt en kunnen niet worden aangevuld. We hebben geen reserveplaneet. Astronauten die de aarde vanuit de ruimte zien, herkennen dat idee. Dan pas worden ze zich ervan bewust hoe mooi en kwetsbaar onze planeet is - en vooral hoe alles met elkaar samenhangt. Die ervaring hoop ik bezoekers mee te geven, terwijl ze van vanuit de macrokosmos inzoomen naar de microkosmos. Onderweg ontdek je aan de hand van de kabinetten hoe divers, rijk en vernuftig het leven op aarde is en dat we zuinig moeten zijn op die diversiteit.'

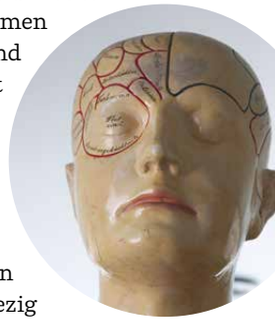

IJzeren long

De inrichting is nog in ontwikkeling, dus ze kan er nog niet te veel over zeggen, behalve dan dat een rariteitenkabinetje van Boudewijn Büch ook aanwezig is. 'Daar is het uiteindelijk mee begonnen. Verder willen we in elk kabinet een academisch, historisch object koppelen aan een actueel thema. Bijvoorbeeld met een ijzeren long, waar kinderen die polio hadden soms jarenlang in moesten blijven liggen. Die ijzeren long koppel ik dan aan onze afhankelijkheid van de atmosfeer van de aarde.' Het wordt een spectaculaire tentoonstelling, belooft ze. 'We openen op 5 juni en organiseren ook de nodige lezingen die aansluiten op ons thema. Ik raad alumni die Groningen bezoeken zeker aan om te komen kijken!'

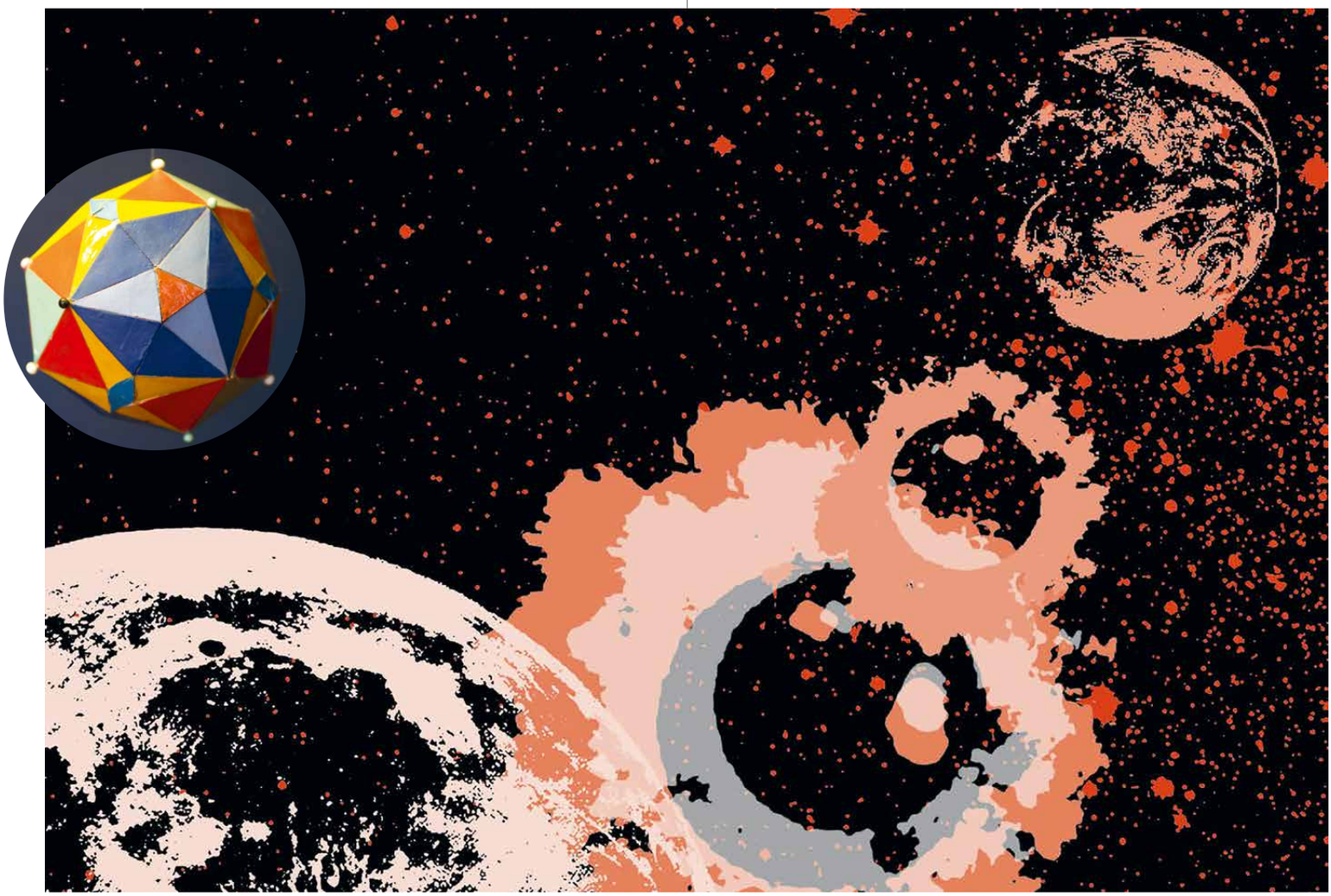

VOOR NOG MEER BOEKEN VAN ALUMNI:

WWW.RUG.NL/ALUMNI/BOEK

Rob de Wijk (1954) / geschiedenis 1983
De nieuwe wereldorde
Hoe China sluipenderwijs de macht overneemt
WWW.UITGEVERIJBALANS.NL
€ 23,99; e-book € 11,99

Gerard Acda (1940) / psychologie 1977
Op de deining van de wetenschap
Gustaaf Frederik Tydeman (1858-1939), zeeofficier en hydrograaf
WWW.UITGEVERIJVANWIJNEN.NL € 39,50

Fleur van der Bij (1981) / geschiedenis 2007
Verkeersslachtoffer 22/10
Op zoek naar de man die mijn zusje doodreed
WWW.FOSFOR.NL € 15,00

Sjieuwe Borger (1964) / rechten 1989
Pûlen-yn-de-pot
Studintemiljeu, leafde en identiteit tema's yn flotte fyfte
WWW.ELIKSER.NL € 18,95

Paul Brood (1952) / rechten 1980, Gerard van Krieken en Jan Spoelder (1981) / biologie 2009
De wijde wereld van Cornelis Pijnacker – 1570-1645
Verrassend perspectief op de Nederlandse Gouden Eeuw
WWW.WBOOKS.COM
€ 24,95

Bertus Mulder (1949) / sociologie (1972) en promotie (1991)
Jaap Nieuwehuize – onstuimig en onvervaard
Wageningen en de wereld en de voortdurende discussie over het 'landbouwbeleid in transitie'
WWW.BORNMEER.NL € 25,00

Louis Detmar (1948) / rechten 1972
De Vereffening
Thriller over de notariële wereld
WWW.BOEKSCOUT.NL € 21,49

Jan Fens (1949) / tandheelkunde (1976) en kaakchirurgie 1980
De Grootsheid van het kleine
Fijnzinnige gedichten.
WWW.MBOOX.NL € 12,95 per bundel

Adwin de Kluijver (1968) / geschiedenis 2016
Het gedroomde Noorden
Legendes, wetenschappelijke ontdekkingen, utopieën en hersenschimmen
WWW.UNIEBOEKSPECTRUM.NL € 12,99

Bert Middel (1952) / sociologie 1975
'Die meneer is van ons...'
Langs de macht en onmacht van de sociaaldemocratie
WWW.UITGEVERIJPASSAGE.NL € 24,50

Thea de Roos-van Rooden (1949) en Jan de Roos (1950) / geschiedenis 1976 en 1977
Geen soldaat kan de polder regeren!
De Noord-Hollandse waterschappen tijdens de Tweede Wereldoorlog
WWW.UITGEVERIJ-NOORD-HOLLAND.NL
€ 17,50

Klaas Marck (1952) / genees-kunde (1977) en promotie (1983)
Another way of thinking – the life and works of Julius Szymanowski, the real father of plastic reconstructive surgery
Biografie
WWW.UITGEVERIJBELVEDERE.NL
€ 20,00

Rienk Stuive (1976) / bedrijfskunde 2001 en Rene van der Heijden
De kunst van het meebewegen
Het boek met alle antwoorden voor lastige werksituaties, de omgang met collega's en je carrière
€ 20,99

Judith van der Wel (1984) / psychologie 2007 en theologie 2008
Spiegelmoeders – Een verzwegen familiegeschiedenis
De Joodse zussen Waagenaar overleefden Auschwitz
WWW.SINGELUITGEVERIJEN.NL € 20,00

Nero Zwart (Paul G. Dekker) (1931) / economie 1966
Studenten ... zwienen ben't
Studenten en hoogleraren in vroegere tijden
WWW.ELIKSER.NL € 14,50

Leo Beth (1953) / geneeskunde (1983)
Hartzeer en hoofdpeins
Een bundel quasi-haiku met soms een echte
WWW.LEOBETH.INFO

Frieda van Essen (1960) / Scandinavische Talen en Culturen (1988)
Elise's Parijs in 1858
Reisimpressies
WWW.REISLUSTIGEVROUWEN.NL
€ 20,00

Kees Steketee (1954) / godgeleerdheid 2002
Zo lust ik er nog wel één
Bundel ironische columns over 2017 en 2018
WWW.BESTELMIJNBOEK.NL € 15,00

Peter Hein van Mulligen
(44); hoofdeconoom en woordvoerder economie en arbeidsmarkt bij het Centraal Bureau voor de Statistiek; kwam afgelopen januari als Slimste Mens uit de bus in het gelijknamige televisieprogramma; studeerde van 1992 tot 1997 economie aan de RUG en promoveerde er in 2003

Speciale plek
Eendrachtsbrug

AIN WONDRE STAD

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

ELLIS ELLENBROEK ELMER SPAARGAREN

'Ik nog roepen: De rem zit bij je zadel!'

'Het grootste deel van mijn studietijd heb ik met mijn vriendin Helen, nu mijn vrouw, in een huisje nabij het Noorderplantsoen gewoond. Het huisje was beschikbaar gekomen doordat iemand in haar familie overleed. Wij mochten er wonen. Een eigen plek voor ons studenten – Helen studeerde planologie – was natuurlijk heel plezierig. Een klein paleisje was het, aan de Zwarteweg. Ik kan nog steeds niet zonder weemoed in de buurt van het Noorderplantsoen rondlopen.

Ik verhuisde erheen vanaf mijn studentenkamer aan de Koeriersterweg. Een rijbewijs had ik toen nog niet, ik huurde een bakfiets. Een groot, log ding, met een handrem bij het zadel. Geen terugtraprem. Dat vergde enige oefening. Een vriend hielp me met het overbrengen van mijn spullen. Voor de laatste keer op weg naar de Koeriersterweg moesten we voor de Eendrachtsbrug wachten. Die vriend vroeg: "Zal ik nu even fietsen?" Prima. Hij op de bakfiets, ik op zijn fiets ernaast. Vlak na de brug moest hij een stukje bijsturen en ook remmen. Begon hij achteruit te trappen. Ik nog roepen: "De rem zit bij je zadel!", maar hij zat al frontaal tegen een geparkeerde auto aan.

Het is gênant om toe te geven, maar mijn eerste instinctieve reactie was: om me heen kijken of iemand het ook gezien had. Zo nee, dan kon ik weg. Ik moest die bakfiets na een uur alweer inleveren. En we moesten nog een keer met het laatste vrachtje. Helaas, de eigenaar van de auto had het allemaal gezien en kwam direct naar buiten gerend. Wij mee naar binnen, politie erbij, proces-verbaal opmaken, verzekering inschakelen. Met de minuut nam de stress toe bij mij. Ik vroeg of ik er vandoor mocht. Dat mocht. Mijn vriend, die aansprakelijk was, bleef achter. Ik ben heel snel nog een keer heen en weer gefietst en heb het nét gered. Achteraf hebben we er nog vaak om kunnen lachen. Aan de bakfiets was geen schade trouwens.'

'THERE IS A BLURRED BOUNDARY BETWEEN STUBBORNNESS AND PERSEVERANCE'
STELLING **CHENGYONG XIAO** ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

Op verzoek van het Groninger Museum richtte RUG-historica **Mineke Bosch** samen met conservator Egge Knol een tentoonstelling in over 100 jaar vrouwenkiesrecht. De expositie past naadloos in het lustrumthema 'All inclusive' en is een aanrader voor alle alumni die de komende tijd Groningen bezoeken.

Vrouwenkiesrecht in de spotlights

ANNEMARIE KOK WWW.GRONINGERMUSEUM.NL ONDERZOEK WWW.RUG.NL/STAFF/MINEKE.BOSCH

Vrouwen, zonder uitzondering gehuld in lange rokken of jurken. Deftig, alledaags of in klederdracht. Aan tafels in vergaderzalen, meelopend in optochten of massaal bijeen op het Binnenhof. Hoogleraar moderne geschiedenis Mineke Bosch heeft afgelopen jaar talloze foto's door haar handen laten gaan, evenals stapels politieke prenten en affiches. Ze deed dit als gastconservator van een tentoonstelling over de vrouwenkiesrechtstrijd in het Groninger Museum en als auteur van een bijbehorend boek over de vrouwenkiesrechtbeweging in Nederland.

Strijd

'Ik wil met die expositie en het boek graag laten zien dat de vrouwenkiesrechtbeweging iets heel indrukwekkends is geweest', zegt ze terwijl ze voorbeelden van het historische beeldmateriaal laat zien. 'Het is hoog tijd dat meer mensen dat gaan beseffen.'

Zo'n veertig jaar duurde de strijd die heel veel vrouwen – verpleegsters, onderwijzeressen, boerinnen, naaisters – tot aan 1919 hebben gevoerd om evenals mannen het actieve kiesrecht te verkrijgen. Op veel plaatsen in ons land wordt erbij stilgestaan dat het dit jaar een eeuw is geleden dat vrouwen ook eindelijk mochten stemmen. Bosch vindt al die aandacht verheugend, zeker in het licht van enkele kritische noten die zij kraakte in de aanloop naar het feestjaar.

Voetnoot

Het scheelde niet veel of de nationale herdenking van 'honderd jaar algemeen kiesrecht' was al in 2017 begonnen: het jaar waarin door een Grondwetswijziging ook de laatste dertig procent Nederlandse mannen stemrecht verwierf. Vrouwen daarentegen kregen toen alleen nog maar het passieve kiesrecht – het recht om in het parlement, provinciale staten of de gemeenteraad te worden gekozen. Zoals voorheen ook voor mannen gold, moest voor het actieve kiesrecht eerst nog een aparte kieswet worden aangenomen. Vrouwen hadden in 1917 zodoende nog niets te vieren, schreef Bosch op 4 november 2017 in een opiniestuk in *Trouw*, een standpunt dat ze eerder 'achter de schermen' herhaaldelijk naar voren had gebracht. Want al had een landelijke stuurgroep de bedoeling om de festiviteiten tot en met 2019 te laten duren, de aanvankelijke keuze voor 2017 als start van de herdenking suggereerde in haar ogen 'dat vrouwen slechts een voetnoot bij de geschiedenis zijn'.

Mineke Bosch (1954), RUG-alumna geschiedenis 1981, promoveerde in 1994 aan de Erasmus Universiteit en was sindsdien verbonden aan de Universiteit van Maastricht. Sinds 2008 is ze in Groningen hoogleraar Moderne Geschiedenis. Tot haar kennisgebieden behoren wetenschapsgeschiedenis, geschiedenis van politieke cultuur en burgerschap, gendergeschiedenis, internationale vrouwenbewegingen en egodocumenten. In 2005 verscheen haar biografie van Aletta Jacobs.

Gedenkjaar

Eveneens op 4 november 2017 maakte Tweede Kamervoorzitter Khadija Arib bekend dat de voorgenomen plechtige herdenking van een eeuw 'algemeen kiesrecht' op 12 december van dat jaar niet door zou gaan. In plaats daarvan werd 2019 het officiële gedenkjaar.

De historica vindt het opmerkelijk dat er in vergelijking met landen als Nieuw-Zeeland, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland bij ons tot voor kort relatief weinig belangstelling voor de geschiedenis van de vrouwenkiesrechtbeweging bestond. 'Elders zie je dat de herdenkingen gepaard gaan met royale budgetten. Er zijn veel tentoonstellingen en conferenties georganiseerd en er werden interessante boeken en documentaires uitgebracht.'

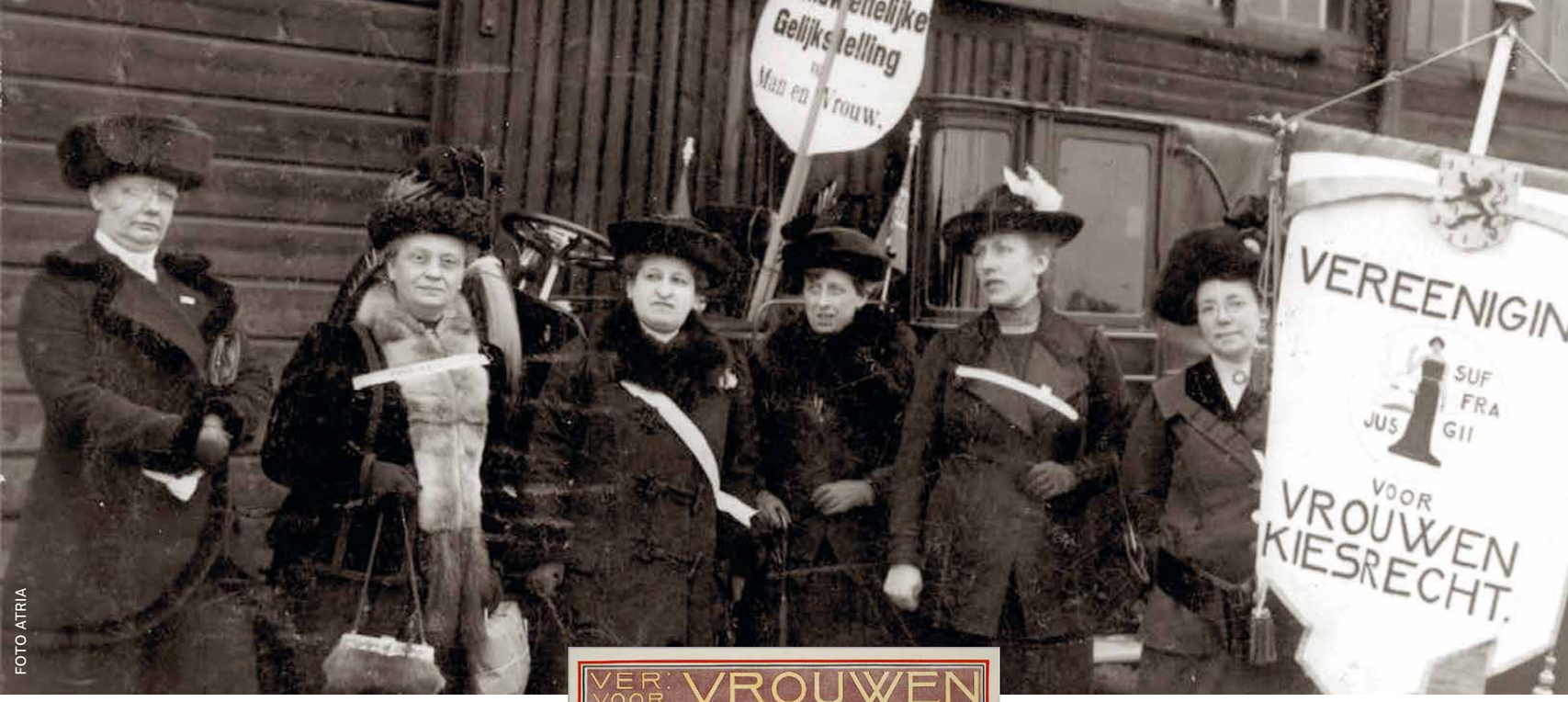

FOTO ATRIA

Niet elitair

Ze hoopt dat door de tentoonstelling in het Groninger Museum en het boek dat ze heeft geschreven, voor een groot publiek duidelijk wordt dat de vrouwenkiesrechtbeweging niet een elitaire aangelegenheid was, maar vertakkingen had tot in alle provincies, steden, stadjes, dorpen en gehuchten. Enthousiast vertelt ze over de bijzondere documenten, voorwerpen en afbeeldingen die ze samen met museumconservator Egge Knol op het spoor is gekomen, zoals alle dozen met handtekeningenlijsten van het volkspetitionnement in 1914-1915, ongeveer vijftien vaandels van plaatselijke afdelingen van de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht (opgericht in 1894), geschilderde portretten van voorvechters, veel originele foto's en ook parafernalia zoals strikjes en lintjes die vrouwen droegen tijdens demonstraties.

Aletta Jacobs

Bosch vertelt dat in de meeste schoolboeken nog altijd niet aan de orde komt hoe kleurrijk en langdurig de strijd om te mogen stemmen is geweest. 'Uit recent promotieonderzoek blijkt dat daaraan vaak maar één zinnetje en maar één plaatje wordt gewijd en dat er doorgaans maar één voorbeeld wordt genoemd van een vrouw die actief was binnen de beweging – meestal Aletta Jacobs.' Over Jacobs gesproken: in de Grondwet van 1848 was het kiesrecht toegekend aan 'Nederlanders' die een bepaalde som aan belasting betaalden. Maar toen de beroemde feministe en arts uit Groningen zich op de kiezerslijst van de Amsterdamse gemeenteraadsverkiezingen wilde laten plaatsen, werd zij geweigerd. Jacobs procedeerde tegen die beslissing tot aan de Hoge Raad. Die bepaalde dat met 'Nederlanders' volgens de geest der wet 'mannelijke Nederlanders' werd bedoeld en zij dus niet in aanmerking kwam als kiezer.

Vervolgens werd in 1887 artikel 76 van de Grondwet dusdanig gewijzigd dat uitdrukkelijk alleen mannelijke ingezetenen konden stemmen. Ondertussen waren er her en der organisaties voor vrouwenkiesrecht in het leven geroepen. De leden hielden spreekbeurten, organiseerden protestbijeenkomsten, gaven een maandblad uit en publiceerden artikelen. Op die manier lieten zij weten dat vrouwen het stemrecht hard nodig hadden om onder meer een gelijke positie van vrouwen in alle geledingen van de maatschappij te bewerkstelligen.

Tentoonstelling Groninger Museum

De tentoonstelling **'Strijd! 100 jaar Vrouwenkiesrecht'** is te zien in het Groninger Museum van 20 april - 15 september. Het gelijknamige boek van Mineke Bosch, à € 29,–, verschijnt op 9 mei, wanneer Groningen het middelpunt is van een landelijke viering.

Zie 100JAARVROUWENKIESRECHTGRONINGEN.NL

Wijziging kieswet

Op 9 mei 1919 was het dan eindelijk zo ver: die dag nam de Tweede Kamer het wetsvoorstel van de liberaal Henri Marchant tot wijziging van de kieswet aan.

Overigens vindt Bosch dat ook honderd jaar algemeen mannenkiesrecht gedenkwaardig is, net als honderd jaar passief vrouwenkiesrecht. 'Dat zijn natuurlijk ook mijlpalen. Bovendien was ook in 1919 nog geen sprake van een finale regeling van het algemeen kiesrecht. Denk aan de uitsluiting van alle koloniale onderdanen en het hanteren van allerlei criteria of leeftijdsgrenzen die wij nu niet meer relevant vinden. Niettemin vinden we de grote sociale strijd die door mannen en vrouwen in Nederland is gevoerd om hun politieke rechten van zoveel belang, dat we die willen herdenken. Maar in het volle bewustzijn dat er andere herdenkingen moeten volgen.'

FOTO REYER BOXEM

Award voor Amina Helmi

Op Internationale Vrouwendag nam sterrenkundige Amina Helmi de Suffrage Science Award in ontvangst in de Royal Society te Londen. Deze award is een eerbetoon aan vrouwen in de wetenschap en techniek en een aanmoediging voor vrouwen om voor de wetenschap te kiezen en daarin een seniorfunctie te ambiëren. De vorige winnares, hoogleraar Marileen Dogterom van de TU Delft – tevens winnaar van de Spinozaprijs in 2018 – droeg Helmi voor als haar opvolgster: 'De baanbrekende ontdekkingen van professor Helmi op het gebied van de evolutie en dynamiek van het Melkwegstelsel, vormen een inspiratie voor veel mensen buiten haar eigen onderzoeksgebied, waaronder ikzelf. Ze is een perfect rolmodel voor jonge vrouwelijke wetenschappers.' WWW.RUG.NL/AHELMI

Biografie Willem Kolff

Volgens de Nierstichting hebben ruim twintig miljoen nierpatiënten over de hele wereld hun leven te danken aan de kunstnier. De uitvinder, Willem Kolff, promoveerde er in 1946 op in Groningen. Summa cum laude. Tijdens de oorlog had hij als arts in Kampen de machine ontwikkeld, zich ondertussen ook bezighoudend met verzetsactiviteiten. Herman Broers publiceerde eind vorig jaar de biografie *De man die miljoenen levens redde. Dokter Willem Kolff 1911-2009*.

WWW.UITGEVERIJBALANS.NL

Uitstoot CO_2 blijft toenemen

Elektrische auto's en bijstoken met biomassa moeten ervoor zorgen dat de uitstoot van broeikasgassen omlaag gaat. Maar dat gaat niet gebeuren, concludeert Jan Hessels Miedema in zijn proefschrift. Hij was zo optimistisch. Toen Miedema zes jaar geleden begon met zijn studie naar de impact van technische innovaties op de reductie van broeikasgassen, was hij op zoek naar oplossingen … Lees verder in de UK.

WWW.UKRANT.NL/TECHNIEK-GAAT-ONS-NIET-REDDEN

FOTO LARS SOERINK

Moties mestinjectie en weidevogels

Jarenlang deed Jeroen Onrust onderzoek naar wormen in het weiland. In 2017 promoveerde hij erop (zie *Broerstraat 5*, april 2018). Het was een pleidooi voor zorgvuldig omgaan met de grasmat, zodat weidevogels meer kans maken. Begin dit jaar liet hij in enkele publicaties, onder andere met zijn promotor Theunis Piersma, opnieuw van zich horen over de desastreuze gevolgen van drijfmestinjectie. Met succes, lijkt het. Zijn conclusies zijn doorgedrongen tot de politiek en hebben in maart geleid tot moties bij het Tweede-Kamerdebat over insectensterfte.

WWW.RUG.NL/MESTINJECTIE

Durfpoli voor kinderen

Bang voor honden? Spinnen? Confrontatie is de beste remedie. Dat bewijst de durfpoli, waar veel kinderen en jongeren in een paar sessies van hun fobieën af zijn. 'Het is bizar hoe snel het soms gaat, ja,' vertelt psychologe Rachel de Jong, die behalve promovendus ook projectleider van de durfpoli is. WWW.RUG.NL/DURFPOLI

FOTO SIESE VEENSTRA

Chihuly in Groninger Museum

Vorig jaar vertelde alumnus kunstgeschiedenis Suzanne Rus in het aprilnummer van *Broerstraat 5* over haar werk in het Groninger Museum. Onder meer was zij druk met de voorbereiding van de tentoonstelling van de wereldberoemde Amerikaanse glaskunstenaar Dale Chihuly. Deze is nog te zien t/m zondag 5 mei. Vanaf 20 april is een bezoek bovendien te combineren met de expositie 'Strijd! 100 Jaar Vrouwenkiesrecht'.

Lustruminzameling EBF voor studenten uit ontwikkelingslanden

Ter gelegenheid van het RUG-lustrum wil het Eric Bleumink Fonds (EBF) met een speciale lustrum-campagne nog meer talentvolle studenten uit ontwikkelingslanden de kans bieden aan de RUG te studeren. Sinds 2000 hebben al 71 studenten een EBF-beurs van gemiddeld € 27.500 ontvangen. Lustrumdeelnemers die een ticket voor een evenement kopen, wordt gevraagd een kleine bijdrage te doneren, maar donaties zijn ook welkom via

WWW.RUGSTEUNT.NL/PROJECT/LUSTRUM2019

Boek over geschiedenis Faculteit Ruimtelijke wetenschappen

Toen Hendrik Jacob Keuning (1904-1985) in 1948 in Groningen tot hoogleraar economische en sociale geografie werd benoemd, was daarmee de kiem gelegd voor de Faculteit Ruimtelijke wetenschappen. Het boek *Keuning's erfenis*, geschreven door em. hoogleraar Piet Pellenbarg, gaat over de geschiedenis van die faculteit en wordt op de Alumnidag, 15 juni, aangeboden aan Keunings dochter. Oudstudenten die de alumnimiddag op de faculteit bezoeken, krijgen het boek gratis. Daarna is het à € 10,– verkrijgbaar in de iShop van de RUG.

WWW.RUG.NL/FRW/KEUNINGSERFENIS

‘Dat mensen na een amputatie van een arm of been, of met andere beperkingen, mee kunnen doen, daar gaat het ons revalidatieartsen om,’ zegt **Corry van der Sluis**. Nederlands enige in hand- en armprotheses gespecialiseerde hoogleraar revalidatiegeneeskunde blijft daarbij nuchter: ‘Soms is een haak gewoon een betere oplossing dan een geavanceerde robotarm.’

Verder zonder arm

FENNEKE COLSTEE-WIERINGA JEROEN VAN KOOTEN

ONDERZOEK

WWW.RUG.NL/STAFF/C.K.VAN.DER.SLUIS

Corry van der Sluis ging in Groningen geneeskunde studeren, werd revalidatiearts bij het UMCG en is sinds 2011 hoogleraar aan de RUG. ‘Ons vak is een gevolgenspecialisatie,’ legt ze uit. ‘Als de traumachirurg en de plastisch chirurg hun werk gedaan hebben, is het aan ons de ontstane beperkingen te verminderen. Zodat de patiënten weer mee kunnen doen in de maatschappij. Dat doen we niet alleen, hoor. In ons vakgebied werken we veel samen. Als het gaat om hand- en armprotheses bijvoorbeeld met fysio- en ergotherapeuten, psychologen, neurologen, bewegingswetenschappers en – haar ogen flonkeren – ook technici natuurlijk.’ Waarom ze zelf destijds voor het specialisme revalidatie koos? ‘Op weg naar school in Friesland fietste ik altijd langs Lyndenstein, een revalidatiecentrum. Dat vond ik zo fascinerend om te zien. Het intrigeerde me hoe die mensen met die lichamelijke beperkingen zich staande hielden.’

Fantoompijn

De ontwikkelingen op haar vakgebied gaan razendsnel. Het lijkt soms pure science fiction. Zo zijn er nu handprotheses met afzonderlijk beweegbare vingers. En dat iemand zijn prothese aan kan sturen met de spieren en zenuwen in de armstomp, had Van der Sluis als student niet kunnen dromen. Maar de hand- en armrevalidatie draait niet alleen om protheses. Zo bekommert Van der Sluis zich ook om andere patiënten met functiebeperkingen, zoals door reuma of verlamming. De laatste tijd doet ze bovendien veel onderzoek naar fantoompijn. ‘Die pijn in een geamputeerd lichaamsdeel kan zo

‘Fantoompijn kan zo invaliderend zijn!’

invaliderend zijn! Slecht slapen, je niet meer kunnen concentreren op je werk of op een boek, de deur niet meer uit durven.’

Eindelijk zonder kramp

Samen met Zweedse onderzoekers test Van der Sluis een nieuwe methode om fantoomklachten te verlichten. Het principe is dat een patiënt met elektroden op zijn stomp verbonden is aan een computer en op een beeldscherm zichzelf ziet met een virtuele arm die beweegt op commando van zijn eigen spieren. Het vergt een flinke training, maar uiteindelijk gaan de hersenen denken dat de arm echt is, zodat het niet langer nodig is er pijn- of krampsignalen naartoe te sturen. Zo vermoeden de onderzoekers tenminste dat het werkt. Wat zich écht in de hersenen afspeelt, wordt in Zweden onderzocht met MRI-scans voor en na het behandelingstraject van 15 keer twee uur training.

De Zweden zijn blij met de Nederlandse patiënten van Van der Sluis, die bereid zijn voor de scans twee keer naar hun land te reizen. Ook Van der Sluis is enthousiast: ‘Een van onze deelnemers wordt bijvoorbeeld dankzij de training eindelijk ’s ochtends weer wakker zonder kramp in zijn geamputeerde arm. Na twintig jaar! Deze behandeling werkt jammer genoeg niet bij iedereen, maar kan een goede aanvulling zijn op andere therapieën.’ Afgelopen herfst zond RTL-nieuws een item over dit onderzoek uit. Sindsdien heeft het hand- en polscentrum van het UMCG een wachtlijst voor patiënten met fantoompijn.

Haak

Voor wie welke prothese of welke behandeling het meest geschikt is, is een hele puzzel. Met een subsidie van 400.000 euro van NWO gaat Van der Sluis de komende jaren onderzoeken hoe de (kosten)effectiviteit van handprotheses helder in kaart te brengen is. Van der Sluis: ‘De effectiviteit hangt niet alleen af van de aandoening, maar ook van de motorische begaafdheid, de motivatie om te oefenen, het leven dat iemand leidt en het werk dat hij of zij doet. Soms is iemand al geholpen met een haak aan zijn arm of als hij een vork of een typestokje aan zijn stomp kan klemmen. En ook een boer op een tractor heeft meer aan een robuuste prothese dan aan een supergeavanceerde robothand die steeds vastloopt door regen of zand.’

‘ALS HET ER NIET MEER IS WORDEN WE ZUINIG’ (HERMAN BROOD)

STELLING **JORIS PLOEGMAKERS** MEDISCHE WETENSCHAPPEN

405 jaar
Lustrumactiviteiten
5-15 juni 2019

De feestelijkheden waarmee de RUG haar 405-jarig bestaan viert, beginnen op 5 juni. Op de laatste dag, zaterdag 15 juni, nodigt de universiteit haar alumni in het bijzonder uit naar de Alumnidag Throwback Saturday te komen. Maar ook op de andere lustrumdagen is er voor oud-studenten van alles te beleven. Zie verder op www.rug.nl/lustrum

Zaterdag 8 juni
20.00-02.00 uur in de Binnenstad

Nacht van Kunst en Wetenschap

Beproefd concept; terug van weggeweest.

Bram Douwes:
'De hele binnenstad, van het Academiegebouw via de Der Aa-Kerk tot en met het Groninger Museum, zal bruisen van activiteiten en evenementen. Lezingen, straattheater, wetenschappelijke debatten, muziek, cabaret, noem maar op!'

Donderdag 6 en vrijdag 7 juni
in het Academiegebouw, Broerstraat 5

Congres 'Growing together: celebrating diversity and fostering inclusion'

Een internationaal wetenschappelijk congres rond het lustrumthema.

Mónica Lopez Lopez:
'The verb 'celebrate' was chosen to make a reference to the festive aspect of the anniversary (lustrum celebration), but is also accompanying the word 'diversity' to signify that diversity should not merely be tolerated, but should instead be celebrated'

ONTWERP DANIËL JANSE

Zaterdag 15 juni vanaf 12.00 uur;
lunch op de Grote Markt, activiteiten op de faculteiten, in het Academiegebouw en in de binnenstad, 's avonds een relaxte afterparty op het Broerplein als besluit van de lustrumvieringen.
Zie ook op pagina's 24 en 25.

Alumnidag Throwback Saturday

Uitnodiging aan alle oud-studenten om elkaar te ontmoeten in Groningen.

Elmer Sterken:
'Dé feestelijke alumnidag van de RUG.'

Woensdag 5 t/m zaterdag 15 juni
elke dag voorstellingen om 19.30, 21.00 en 22.30 uur; duur ca 70 minuten; in het Grand Theatre, Grote Markt 35.

Theatervoorstelling Totally Shifted

Scenarioschrijvers Jan Veldman en Frank den Hollander en regisseur Jack Nieborg produceren een spectaculair Comedy Theater over universiteit en Stad.

Frank den Hollander:

'We volgen een verwarde hoogleraar op zijn nachtelijke tocht door bruisend Groningen; we kijken binnen in studentenhuizen en bij hun boze buren, bezoeken kroegen, sociëteiten en beleven natuurlijk het rauwe leven op straat.'

Van 6 juni t/m/ 27 oktober 2019 dinsdag t/m zondag van 12.00-17.00 uur
in het Universiteitsmuseum Groningen, Oude Kijk in 't Jatstraat 7a. Zie ook pagina's 8 en 9.

Tentoonstelling Universiteitsmuseum Ruimteschip Aarde

Kunsthistorica, schrijfster en alumna Eva Rovers stelde samen met jonge Groningse kunstenaars een tentoonstelling samen uit het rijke depot van het Universiteitsmuseum.

Eva Rovers:

'Als astronauten de aarde vanuit de ruimte zien, ontdekken ze pas echt hoe mooi en kwetsbaar onze planeet is – en vooral hoe alles met elkaar samenhangt. Die ervaring hoop ik bezoekers mee te geven: Onderweg door het museum ontdekken hoe divers, vernuftig en uniek het leven op aarde is. En dat we zuinig moeten zijn op die diversiteit.'

20 april t/m 15 september 2019
in het Groninger Museum

Tentoonstelling Groninger Museum over 100 jaar vrouwenkiesrecht

De tentoonstelling 'Strijd! 100 jaar vrouwenkiesrecht' in het Groninger museum is samengesteld door Mineke Bosch, hoogleraar moderne geschiedenis aan de RUG. Geen lustrumevenement, maar wel warm aanbevolen. Zie ook pagina's 12 en 13.

Mineke Bosch:

'Ik wil graag laten zien dat de vrouwenkiesrechtbeweging iets heel indrukwekkends is geweest.'

Philipp Blom

voorgedragen door de Faculteit der Letteren

STILL UIT VIDEO VAN SENSU

Offroad historicus

BERT PLATZER

Vóór onze afspraak is historicus en filosoof Philipp Blom gebriefd dat hij zal worden ondervraagd over zijn werk en missie. Werk oké, maar een missie? 'Die heb ik niet', zegt Philipp Blom in vloeiend Nederlands aan de telefoon vanuit Wenen. 'Ik ben nieuwsgierig en vertel graag verhalen én ik overtuig graag mensen van dingen die ik belangrijk vind. Als het over klimaatverandering gaat, bijvoorbeeld.' Dus toch een missie? 'Nee', verzekert hij. 'Ik vind geschiedenis gewoon een prachtig vakgebied, en belangrijk, omdat het aan ons huidige leven raakt. Ik vind het fijn in de geschiedenis patronen te zien en te onderzoeken, of er bepaalde constanten zijn die niet alleen gelden voor de Middeleeuwen of de zeventiende eeuw, maar voor het menselijk bestaan in het algemeen.'

Public intellectual

Blom is op vele gebieden actief: hij schrijft boeken (non-fictie, romans, essays), is journalist, radio- en televisiemaker en was zomer 2018 vaste gast in het televisieprogramma Het Filosofisch Kwintet van Human. Zelf is hij het spoor een beetje bijster. 'Het is moeilijk om te zeggen wat nou mijn beroep is. Ik doe een heleboel, maar het heeft allemaal te maken met een zekere kijk op de wereld, met een poging tot communicatie, ook met mensen buiten mijn eigen vakgebied.'

De RUG kent hem het eredoctoraat dan ook toe omdat hij 'een schoolvoorbeeld is van een kritische "public intellectual", waar we in deze tijd grote behoefte aan hebben' en vanwege zijn een internationale uitstraling – geboren in Hamburg, studeerde hij filosofie en judaïstiek in Wenen, promoveerde in Oxford en werkt sindsdien in Oostenrijk, Duitsland, Nederland en de VS.

Klimaatverandering

De laatste jaren stond Blom volop in de belangstelling naar aanleiding van zijn twee voorlaatste boeken, *De opstand van de natuur* en *Wat op het spel staat*, beide uit 2017. In het ene boek beschrijft hij de verstrekkende gevolgen van de Kleine IJstijd in de zeventiende eeuw – niet alleen voor natuur en landbouw, maar ook voor economie en maatschappij – en in het andere de te verwachten gevolgen van de digitalisering en klimaatveranderingen in de huidige samenleving.

Door de huidige klimaatverandering zullen rond de evenaar gebieden ontstaan met heel weinig watervoorraden. De vruchtbare landbouwgebieden zullen zich daardoor honderden kilometers verplaatsen. Dat levert oorlogen op en tientallen miljoenen vluchtende migranten, betoogt Blom.

'Een minderheid van die migranten – maar toch nog altijd miljoenen – zal zijn weg naar Europa vinden. De meest optimistische oplossing is dat mensen regeringen kiezen die een groene revolutie inzetten. Maar net zo waarschijnlijk is het dat men een sterke man kiest die zegt dat een bepaalde groep mensen weg moet en dat het dan weer goed zal gaan. Dat mechanisme hebben we al zo vaak gezien in de geschiedenis. Dat is over tien of twintig jaar echt een reële mogelijkheid, niet iets uit een science-fiction scenario.'

Klein Duits meisje

Wat betreft het lustrumthema is het volgens Blom dus nog maar afwachten wat er in de toekomst overblijft van mensenrechten en, in het verlengde, van inclusiviteit.

Over inclusiviteit gesproken: een van de redenen dat Blom ingenomen is met zijn eredoctoraat, is zijn moeder. Zij kwam in 1948 naar Nederland, maar als klein Duits meisje had ze met Nederland 'niet zo'n prettige ervaring', zoals Blom het eufemistisch uitdrukt. 'Mijn moeder leeft niet meer, maar ze zou het heel fijn hebben gevonden dat een Nederlandse universiteit haar zoon nu een eredoctoraat geeft.' Ook Blom waardeert de erkenning van de academische wereld. 'Ik ben een beetje een offroad historicus, maar ik probeer zuiver te werken, naar academische maatstaven. Dan is het wel fijn dat men ziet dat er wel substantie aan zit en het niet alleen als een soort journalistiek wordt gezien.'

Titia de Lange

voorgedragen door de Faculteit Medische wetenschappen

Splitsende touwen en verandering

Al vrijwel haar hele werkzame leven onderzoekt Titia de Lange telomeren, de uiteinden van chromosomen. Haar grensverleggende onderzoek wordt in juni bekroond met een eredoctoraat.

De Langes eerste experiment als promovendus van Piet Borst, bij het Nederlands Kanker Instituut, draaide om telomeren, de uiteinden van chromosomen. Het was 1981 en over telomeren was niets bekend. Inmiddels weten we dat telomeren een rol spelen bij veroudering en ook – dankzij het onderzoek van De Lange – waarom tijdens de celprocessen waarbij breuken in de DNA-strengen herkend en hersteld worden, een uiteinde als een telomeer níet als DNA-breuk wordt gedentificeërd.

Schoenveter

'Ik was meteen gefascineerd door telomeren', zegt De Lange aan de telefoon vanuit New York. 'Hoe meer ik van ze weet, hoe intrigerender ze worden. *Thank god*, anders zou het nog saai worden.' We praten Engels, waarin De Lange zich na een verblijf van 34 jaar in de Verenigde Staten makkelijker uitdrukt dan in het Nederlands. 'Ik kan nog wel Nederlands, maar niet om half negen 's ochtends, zoals nu.'

Kom bij De Lange niet aan met de metafoor van de chromosoom als veter waarvan de telomeren de plastic beschermhulsjes aan de uiteinden zijn. 'Alles wat die puntjes aan je schoenveters doen, is ze tegen rafelen beschermen, okay? Ze beschermen de schoenveter er niet tegen dat hij wordt gestrikt of aan een andere schoenveter wordt geknoopt.' Duidelijk. Gelukkig heeft De Lange een goede vervangende analogie: het splitsen van een touw: 'Zeilers kunnen dat, een lus maken in een touw door het uiteinde te ontvlechten en terug in het touw te splitsen. Dat is wat een telomeer doet. Hij verbergt het uiteinde van het chromosoom voor alle mechanismen en processen die DNA-einden detecteren.'

VS warm bad

Hoewel De Lange als kind graag de kikkers en insecten in de tuin bestudeerde, wilde ze eigenlijk liever scheikunde studeren. Maar volgens haar broers was dat *not done*. 'Zo van: vrouwen studeren geen scheikunde, *come on*! Er waren toen ook geen vrouwelijke docenten in de exacte wetenschappen. Biologie was in dat opzicht iets minder beroerd. En dat mijn oma van moeders kant bioloog was, zal onbewust mijn keuze voor die studie hebben beïnvloed. Oma promoveerde in 1911 bij de bekende wetenschapper Hugo de Vries, maar trouwde en werd huisvrouw. Toen haar dochters het huis uit waren, werd ze alsnog een succesvol limnoloog (zoetwaterwetenschapper, BP).'

Het brengt ons op het lustrumthema All Inclusive. Wat betreft inclusiviteit ervoer De Lange de VS als warm bad, toen ze na haar promotie ging werken aan de University of California. '*De meerderheid in het lab was Amerikaans, maar buitenlanders werden enthousiast verwelkomd.* Dat is ook een gevolg van de geografie. Als Amerikanen gaan studeren of werken, verhuizen de meesten naar een andere staat, vaak duizenden kilometers van hun familie en oude vrienden. Ze zijn het gewend nieuwe vrienden te maken.'

Loudmouth

Zelf voelt De Lange, sinds 1990 verbonden aan Rockefeller University in Manhattan, zich inmiddels geen buitenlander meer, maar een New Yorker. 'Amerikanen weten wat dat betekent, namelijk dat je deel uitmaakt van een zeer multiculturele, internationale gemeenschap. New York heeft zijn eigen cultuur.' Dat betekent voor Amerikanen dat je dus een *loudmouth* bent? 'Waarschijnlijk wel en waarschijnlijk komt dat omdat New York oorspronkelijk Nederlands was', riposteert De Lange. 'Veel van de New York attitude en filosofie zijn erg Nederlands. Dat voelt voor mij dus normaal, want Nederlanders zijn ook erg ...', De Lange twijfelt even, 'openhartig.'

Hoe laten we iedereen meedoen? Genderkwesties, de Oostvaardersplassen, klimaatmaatregelen … de maatschappelijke discussies vliegen ons om de oren en elk jaar lijken de standpunten zich te verharden. We bevinden ons in het onderzoeksveld van hoogleraar Ethiek, Sociale en Politieke Filosofie **Frank Hindriks**.

405 al inc usive

ANNEMIEKE VAN DER KOLK HH / LAURENS VAN PUTTEN

ONDERZOEK

WWW.RUG.NL/STAFF/F.A.HINDRIKS

Botsen op de sociale snelweg

'Ik heb het idee dat onze samenleving steeds gevoeliger wordt voor veranderingen'

Je verdiepen in het perspectief van de ander is een groot goed in een onrechtvaardige wereld, legt filosoof Frank Hindriks uit. 'Onze politici zeggen vaak direct wat ze vinden. Maar ik heb vroeger geleerd na te denken voordat je iets zegt. Ik vraag me soms af of iemand niet te veel spreekt vanuit zijn eigen identiteit, achtergrond of geschiedenis.' Dit zag Hindriks ook in de reacties op het besluit van de NS om reizigers aan te spreken met 'beste reizigers' in plaats van 'dames en heren'. 'Je ziet dan dat mensen zich daaraan ergeren en zich afvragen of de meerderheid moet lijden voor de minderheid. Maar hoe kun je je benadeeld voelen als je wordt aangesproken met 'beste reiziger'? Daar denk ik dan over na. Zijn mensen bang iets te verliezen? Ik heb het idee dat onze samenleving steeds gevoeliger wordt voor veranderingen.'

Participatiemaatschappij

Hindriks is gespecialiseerd in de sociale 'ontologie' (zijnsleer). 'Wij kijken naar de sociale praktijken en organisaties in een samenleving en hoe mensen daarin kunnen participeren. Hij illustreert dit aan de hand van de participatiemaatschappij die premier Rutte voorstaat en waarin iedere burger de verantwoordelijkheid heeft om mee te doen. 'Dat klinkt heel rechtvaardig, maar het is nu eenmaal zo dat niet iedereen kan participeren. Wat als je wilt werken maar geen baan kunt vinden? Een burger heeft misschien individuele verantwoordelijkheid, maar vanuit de maatschappij heb je die ook.'

Recht praten

Hindriks merkt op dat onrechtvaardigheid in de maatschappij in stand wordt gehouden als mensen gaan 'rationaliseren', een verstandelijke redenering gebruiken om iets op dubieuze wijze te rechtvaardigen. Plat gezegd, iets recht praten wat krom is. 'Wij zijn er goed in onze successen als eigen verdiensten te zien zonder de rol van de omgeving te erkennen.' Hij neemt zijn eigen carrière als voorbeeld. Hindriks studeerde economie en filosofie. Hoewel hij filosofie interessanter vond, begon hij zijn werkzame leven als econoom en werkte voor bedrijfsleven en overheid. De vaste banen lagen voor het oprapen, toch koos hij in 2001 voor de onzekerheid van de filosofie. En dat liep goed af. 'Als ik zou rationaliseren, zou ik zeggen dat ik de juiste keuzes heb gemaakt in mijn leven en daardoor goed terecht ben gekomen. Terwijl ik ook tegenslag heb gekend en weet dat het dubbeltje heel goed de andere kant op had kunnen vallen.'

Niet door rood

Hindriks is bepaald niet gedesillusioneerd over zijn zoektocht naar de ideale maatschappij. Er gaat immers ook veel goed in deze samenleving. Hij wijst op het samenspel van normen en sancties. 'Beide zijn bepalend voor je gedrag. Sommigen zeggen dat alleen sancties ons gedrag bepalen en ons in het gareel houden. Mijn stelling is dat je je ook aan een norm kunt houden omdat je vindt dat dat een goed idee is, en niet omdat je bang bent voor een sanctie. Hier in Groningen fietsen mensen massaal door rood en over het algemeen gaat dat goed. Maar met de auto door rood rijden gebeurt gelukkig nauwelijks. Hoewel een risicoanalyse van de weggebruiker hier natuurlijk een rol speelt, houden mensen zich ook aan een norm: met de auto door rood rijden doe je niet.'

Frank Hindriks (1974) studeerde filosofie en economie, promoveerde en werkte aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 2005 kwam hij als postdoc naar Groningen en ontving in 2007 een Veni-prijs van NWO voor zijn onderzoeksproject *Normativity in Action: A New Theory of Moral Responsibility*. Sinds 2014 is hij aan de RUG-hoogleraar Ethiek, Sociale en Politieke Filosofie en directeur van het Centre for Philosophy, Politics and Economics.

Averechts

'Formele regels kunnen zelfs een averechts effect hebben', waarschuwt Hindriks. 'Neem nu de ronde, zilverkleurige tegeltjes die bij de ingang van het Filosofiegebouw markeren waar je niet mag roken. Voordat die tegeltjes er lagen, hielden rokers rekening met buren en voorbijgangers. Maar nu ze alleen de grenzen van de tegeltjes aanhouden, blijken ze veel meer overlast te veroorzaken dan

FOTO HESTERLIENA WOLTHUIS

daarvoor; een mooi voorbeeld van het gebrek aan vertrouwen in het zelfregulerend vermogen van mensen. Mensen houden ook zonder sancties hun normen wel hoog.' Hindriks' onderzoek richt zich op de rationele keuzetheorie, een model voor het maken van keuzes. 'Daarin heb ik geprobeerd het belang van die normen te verwerken.' Zijn ogen lichten even op als hij eraan toevoegt: 'Ik denk dat dat gelukt is.'

Filosofisch gesprek

Hindriks' bijdrage aan een rechtvaardiger wereld beperkt zich niet tot zijn onderzoek. Als directeur van het Centre for Philosophy, Politics and Economics van de RUG probeert hij onderzoekers en studenten van verschillende vakgebieden bij elkaar te brengen. 'Onze missie is mensen op te leiden die een brede maatschappelijke blik hebben. We doen onderzoek naar vrijheid, gelijkheid en verantwoordelijkheid. Die thema's kun je toepassen op bijvoorbeeld de participatiemaatschappij en democratie, maar ook op de energiemarkt en het klimaatbeleid. Vooral dat laatste gaat natuurlijk enorm veranderen de komende jaren. Met ons onderzoek en een nieuwe masteropleiding timmeren we flink aan de weg en dat geeft veel energie.' Alleen aan één ding ontbreekt het nog: 'Ik mis wel eens een goed filosofisch gesprek met een collega. Dat doen we te weinig.'

'DE WERELD IS ZO GROOT, EEKHOORN ...', ZEI DE MIER. 'JA', ZEI DE EEKHOORN. 'EN HOE VERDER JE LOOPT HOE GROTER HIJ WORDT', ZEI DE MIER. (TOON TELLEGEN)

Afscheid van Kamp Westerbork

Dirk Mulder, al 28 jaar directeur van Herinneringscentrum Kamp Westerbork, gaat met pensioen. De man die zijn loopbaan begon als docent en eigenlijk altijd onderwijsman is gebleven, blikt blij en tevreden terug.

KIRSTEN OTTEN SAKE ELZINGA

ALUMNUS

Vanaf het balkon van zijn kantoor wijst hij – shagje tussen de vingers – over het grasland dat zich voor hem uitstrekt: 'In 1942 besloot de bezetter hier een spoorlijn aan te leggen, vanaf Hooghalen direct naar het kampterrein dat hierachter ligt. Het spoor kruiste daar de weg en dook aan de overkant het bos in.'

Het onderwijzersbloed van Dirk Mulder, geboren in 1953 in Vriescheloo en Groninger in hart en nieren, verloochent zich niet. Net als zijn vader stond hij voor de klas: 'Bijna vijftien jaar lang gaf ik geschiedenis en Nederlands in Hoogezand. Dat beviel uitstekend, maar toen een vriend mij wees op een vacature voor educatief medewerker bij het Herinneringscentrum, dacht ik: ik probeer het gewoon en als het niet bevalt, ben ik zo weer terug op school. Inmiddels zit ik hier 33 jaar, sinds 1991 als directeur.'

Behalve een tweedegraads lesbevoegdheid behaalde Mulder aan de RUG zijn doctoraal, met een specialisatie in sociaal-economische geschiedenis, bij Han Baudet. 'De alma mater is altijd in beeld gebleven, mede dankzij de vele studenten en wetenschappers die in het Herinneringscentrum onderzoek doen.'

Het centrum is uitgegroeid tot een van de best bezochte musea in Noord-Nederland. Is Mulder trots op wat hij bereikt heeft? 'Als gereformeerde jongen kan ik niet zoveel met dat woord. Ik wilde zingevend werk, en dat heb ik gehad. En natuurlijk heb ik fouten gemaakt, maar ik heb mij altijd volledig ingezet. Ik kijk er tevreden en blij op terug!'

Vluchtelingenkamp

Is inclusiviteit, dit jaar het lustrumthema van de RUG, ook iets wat de directeur van Herinneringscentrum Kamp Westerbork bezighoudt? 'Zeker. Het is altijd een wezenlijk, maar helaas niet vanzelfsprekend thema geweest. Onze focus ligt op de periode '39-'45, daar zijn we 365 dagen per jaar mee bezig.' Op de website kampwesterbork.nl staat hoe het beruchte deportatiekamp in die jaren van een vluchtelingenkamp voor Duitse Joden verwerd tot het Polizeiliches Judendurchgangslager Westerbork. 'Maar', vervolgt Mulder, 'we staan we ook stil bij de jaren daarna. Zo hielden we in 2008 voor het eerst een expositie over de NSB'ers die hier direct na de oorlog gevangen werden gehouden. Ik had wel gerekend op enige weerstand, maar de felheid ervan had ik onderschat. Momenteel is er veel kritiek op ons besluit om te participeren in de Nacht van de Vluchteling. In de sociale media ben ik al voor van alles uitgemaakt, maar ik vind dat we onze rug recht moeten houden. Misschien dat de nieuwe directeur daar anders over denkt.'

Op 20 juni is de wisseling van de wacht: 'Toevallig is de dag van mijn afscheid ook de Internationale dag van de Vluchteling en dat doet me deugd! Het is een onderwerp dat mij na aan het hart ligt, net als dat van de Molukse gezinnen die hier van 1951 tot 1971 waren ondergebracht. Die verdienen ook aandacht.'

Hoe ziet het leven van Mulder er na deze lente uit? Tuinieren, racefietsen? Lachend: 'Daar hoop ik ook zeker aan toe te komen, maar historici gaan eigenlijk nooit met pensioen. Er staan op dit moment twee boeken op stapel: Een over 30 jaar Herinneringscentrum en een serieuzere, over de geschiedenis van de verwerking van de holocaust. Dat laatste gaat misschien wel een proefschrift worden!'

ELLIS ELLENBROEK FOTO HH / ROBIN UTRECHT

BUITENLAND

CRISÈN SCHOREA

'Ik moest thuis wezen, bij mijn mensen'

Ze had onvergetelijk leuke jaren in Groningen. Maar voor het laatste stuk van haar studie sociologie móest Crisèn Schorea terug naar huis, naar Curaçao. Daar ontpopte ze zich als zangeres, dichteres en actrice.

Ze noemt zichzelf *extraverted introvert*. Uitbundig op bepaalde momenten, maar ook gesteld op rust en regelmaat. Voor zo iemand is Groningen perfect, vindt Crisèn Schorea (43). Groningen is bruisend, maar niet zo groot dat je erin verzuipt. Crisèn studeerde tussen 1993 en 2005 sociologie en had er een mooie tijd. Voor de laatste loodjes keerde ze echter in 2002 terug naar Curaçao. 'Ik was in een dip. Ik moest thuis wezen, bij mijn mensen. Het weer, de zon, het strand. Ik hoor hier.' We skypen. Op de achtergrond zijn haar huisgenoten hoorbaar, de vuilnisbakkies Ongo en Zahn en Rottweiler Noir. Een vrouw erbij zou tof zijn, zegt Crisèn. Eentje met humor en een eigen mening graag. Kleur maakt niet uit. 'Ik ga geen grenzen stellen.'
Ze werkt als socioloog bij een instelling voor de uitvoering van het cultuurbeleid op Curaçao. En timmert aan de weg als zangeres, dichteres en actrice. Rond haar veertigste pakte ze door. 'Ik wist dat ik het kon, ik had ook al veel materiaal geschreven, maar serieuze stappen telkens uitgesteld.' In 2016 verscheen dichtbundel *Sinti mi Sintí*, met steun van onder meer Prins Bernhard Cultuurfonds. Eind vorig jaar kwam haar eerste album uit, *Morde mi, kome mi*, negen liedjes die net als haar gedichten in het Papiaments zijn.

Haar eiland is in het nieuws. Vanwege de kille wijze waarop Venezolaanse vluchtelingen worden uitgezet. Crisèns ervaring is dat de Curaçaoenaren van goede wil zijn. Maar het eiland is klein en kampt zelf met de nodige economische problemen. 'We moeten realistisch zijn in wat we aankunnen. Anders gaat Nederland die druk ook voelen. Als wij het niet redden kloppen wij weer aan bij Nederland, toch?'
Crisèn stelt dat op Curaçao de multiculturele samenleving een stuk verder is dan in Nederland. Diverse culturen bestaan niet alleen naast elkaar, ze hebben zich ook vermengd. 'Libanees, Venezolaans, Engels, Portugees, Chinees en nog veel meer invloeden. Het is een *melting pot.*'

Terug naar Groningen. Komende zomer is All Inclusive er het thema van het RUG-lustrum. Supermooi onderwerp, vindt Crisèn. Ik vraag naar haar eigen ervaringen tijdens haar studie, als donkere vrouw en lesbienne. 'Ik betwijfel of ze wisten dat ik *gay* ben, ik wist het toen zelf nog niet eens.' Maar haar huidskleur, breek haar de bek niet open. 'Als Curaçaoenaar ben je toch altijd een allochtoon, ook al ben je een Nederlander.' Een paar keer maakte ze mee dat medestudenten haar tentamenblaadje uit haar handen trokken als Crisèn een hoger cijfer had dan de rest. 'Hoe kon dat nou, dat ik, allochtoon, hoger had gescoord dan zij? Hoe kon het dat ik de stof helemaal snapte?'
De dubbelheid in Nederland stoort haar. 'Het gebeurt nog steeds. Als iemand van de Caraïbische eilanden iets goeds doet, spreekt men van een Nederlander, doet hij iets verkeerd, dan is het Curaçaoenaar of Arubaan. Het is hypocriet.'

Discrimineert ze zelf weleens? 'Als mens ben je nooit perfect. Ik durf haast geen nee te zeggen. Maar omdat ik het zelf ondervonden heb, let ik er wel op.'

Alumnidag 15 juni 2019

Throwback Saturday

'Ik heb je al een poos niet gezien in de stad, mijn jong'

Dat zingt Kraantje Pappie, de in het Westen opgegroeide maar Stadjer geworden hiphopartiest. In zijn hit 'Lil Craney' rapt hij over Beijum en de cafés Mofongo en de Pintelier. Hij is veel on the road maar is weer back now! Wil jij ook weer eens terug naar Groningen? Tijdens de lustrumviering bijvoorbeeld? De **Alumnidag Throwback Saturday**, is er speciaal voor jou!

De Groninger universiteit nodigt al haar alumni uit op **zaterdag 15 juni** naar Stad te komen. Op Throwback Saturday hernieuw je de kennismaking met een stad die is veranderd, maar ook hetzelfde is gebleven. Zo is de Zernikecampus verrijkt met eigentijdse en spectaculaire onderwijsgebouwen, zoals de Linnaeusborg en de Energy Academy. En de bouw van de Feringa Building, vernoemd naar Nobelprijswinnaar Ben Feringa, is van start gegaan. De faculteit Rechten bereidt zich voor op een verhuizing naar het pand van de Openbare Bibliotheek. Het CiBoGa (circus, boden, gas) -terrein achter het Boterdiep heet nu Ebbingekwartier en is onherkenbaar veranderd. Met de karakteristieke horecagelegenheid DOT en het door de *Lonely Planet* geroemde stadsstrand als voorlopige parels. Aanpalend huisvest de Healthy Ageing Campus straks onder andere het University College Groningen en de nieuwbouw van de USVA. Ook de Grote Markt, de huiskamer van Groningen, wordt opnieuw ingericht. Het Groninger Forum is bijna klaar, aan de nieuwe noordwand wordt hard gewerkt.

FOTO PAUL KOOI

Geografen reizen naar Groningen

Ans Dijkstra en Joost Veenstra gingen in 1979 studeren aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen. Al snel reisden ze met een vriendengroep af voor een weekend Schiermonnikoog. Dat beviel goed en een traditie was geboren. De Ardennen, Istanboel, Haarlem, Marrakech. Geografen moeten reizen, net als de naamgever van de studievereniging, Ibn Battuta. Op Throwback Saturday hopen ze hun vriendenclub weer te treffen in Groningen. Joost: 'Ik ben al stevig aan het appen en heb inmiddels tien positieve reacties binnen. We nemen zeker ook deel aan het programma op de faculteit. 'Onze' Piet Pellenbarg presenteert daar ook zijn boek *Keuning's erfenis* over de geschiedenis van de faculteit, die dit jaar 70 jaar bestaat.'

Jan Lokin over de geschiedenis van de Rechtenfaculteit

Wie is er in Groningen niet groot geworden met professor Jan Lokin? Sinds 1977 hoogleraar Romeins Recht, als opvolger van prof.dr. H. J. Scheltema, is hij inmiddels een aantal jaren met emeritaat. Op de Alumnidag houdt hij een lezing over de geschiedenis van de Faculteit Rechtsgeleerdheid. En overhandigt het allereerste exemplaar van zijn boek hierover aan decaan Jan Berend Wezeman.

Hierna kunnen de alumni kiezen uit drie juridische lezingen, passend bij het lustrumthema 'all inclusive': 'Staat wij/zij denken inclusiviteit in de weg?', door mr. John Morijn, UD Europese mensenrechten; 'All inclusive aan de Zuidas?', door mr. Yvette Steeg-Thijms, partner bij NautaDutilh en 'Toegang tot de rechter', door prof.dr. Toon van Mierlo, advocaat en hoogleraar burgerlijk (proces) recht.

FOTO PETER JACK HIDDEMA

Programma Alumnidag

Aan de voet van de Martinitoren en het Forum lunchen op zaterdag 15 juni honderden oud-studenten van de RUG. Na die lunch ontvangen de faculteiten met veel plezier hun oud-studenten. met een origineel en boeiend programma. Op deze pagina's lees je over de plannen van de opleidingen Engels en Rechten. Zie voor alle programma's: **www.rug.nl/lustrum**

FOTO BAS MEELKER

Vanaf de Grote Markt kun je met de 'hop on hop off'-bus naar de faculteiten. Of je maakt gebruik van een hippe Swap-fiets, met de blauwe voorband. Voor alumni die niet 'op tournee' gaan is er de mogelijkheid deel te nemen aan een stadswandeling of een stadstour met een historische bus.

Vele alumni zullen aan het eind van de zaterdagmiddag neerstrijken op een terras in de binnenstad. Of op het Broerplein, voor het Academiegebouw, waar de viering van het 405-jarig bestaan van de RUG die avond eindigt met een relaxte afterparty. Kortom, we hopen je te zien in de Groningen. Op zaterdag 15 juni aanstaande!

www.rug.nl/lustrum

Iers dansen in het Academiegebouw

Alumna Engels Marjan Brouwers: 'Het thema All Inclusive heeft voor de alumnivereniging Engelse Taal en Letterkunde een bijzondere betekenis: als echte anglofielen hebben we onze blik strak gericht op de UK. Hoe verloopt de interne strijd die steeds meer op een tragedie van Shakespeare begint te lijken? Hoe moet het verder met Ierland? Hoe de Brexit ook uitpakt: de alumni van Engels zijn op zaterdag 15 juni welkom in het Academiegebouw waar we een dubbel feest vieren: 405 jaar RUG en het twintig jarig bestaan van onze alumnivereniging. Daarom een vrolijk programma, met muziek en een eigen College Tour over Brexit: wat vinden wij ervan? Wat betekent Brexit voor ons vak, voor de studenten die er een poosje willen studeren? Daarna is het feest, met de Ierse feestband The Doggy Few, die optreedt met opzwepende Ierse en Schotse dansmuziek.

Young Alumni Network

Om oud-studenten tot 35 jaar een professioneel en sociaal netwerk te bieden heeft de RUG het Young Alumni Network (YAN) opgericht. Het YAN organiseert evenementen en biedt een unieke kans in contact te komen en te blijven met andere jonge RUG-alumni in dezelfde (carrière)fase. Op zaterdag 15 juni organiseert YAN voor alle jonge alumni een programma tussen 15.00 en 17.00 uur in het Academiegebouw. Het begint met 'icebreaker' Human Bingo en Happiness, gevolgd door een bijdrage van RUG-psycholoog Bertus Jeronimus met zijn stelling 'Becoming more inclusive may improve your happiness and well-being.' Hij zal vertellen over zijn onderzoek naar happiness en tips and tricks geven voor een happy summer holiday.

VOLG ONS OP Alumni – University of Groningen Alumni – University of Groningen
Alumni – University of Groningen alumniuniversityofgroningen

ALUMNIDAG 15 JUNI 2019

Geschiedenis

Alumnivereniging Geschiedenis organiseert een middag in de Groninger Archieven over studentenactivisme in Groningen door de jaren heen, met sprekers, een tour door de archieven en een borrel na afloop in Café De Sleutel. De start is om 14:00 uur. Aanmelden via: ALUMNI.GESCHIEDENIS@RUG.NL

Psychologie

De Groninger Alumnivereniging Psychologie (GAP) houdt een lezing en paneldiscussie o.l.v. prof.dr. Sabine Otten over het onderwerp 'inclusiviteit'. Ook wordt de jaarlijkse Masterthesesprijs uitgereikt. Als afsluiting is er een netwerkborrel waar ook kennis gemaakt kan worden met huidige masterstudenten. Locatie: Grote Kruisstraat 2/1. Start: 14:00 uur.

Medische wetenschappen

Alumnivereniging Antonius Deusing en de Faculteit Medische wetenschappen organiseren van 14.00 – 17.00 uur een middag in het UMCG over Kunst & Medisch Onderwijs. Kunsthistoricus Vanessa van 't Hoogt houdt een lezing en aansluitend is er een bijzondere rondleiding langs de prachtige kunstcollectie van het UMCG. Inschrijven kan alleen via WWW.RUG.NL/LUSTRUM Het aantal plaatsen is beperkt.

Honours College

Het Honours College van de RUG wil graag de banden met zijn alumni aanhalen. Je bent van harte welkom op onze Tower Tea Time. Daarnaast willen wij dit najaar ons tienjarig bestaan ook graag met onze alumni vieren. Wil jij meehelpen ons alumnibeleid vorm te geven? Stuur een mailtje naar Michael Fröhlke, M.FROHLKE@RUG.NL.

Een uitgebreid programma van alle lustrumactiviteiten op de Alumnidag is te vinden op: **WWW.RUG.NL/LUSTRUM-ALUMNIDAG**

ANDERE ACTIVITEITEN

Kringbijeenkomst Twente

8 april 2019
Thema: Rabban Sauma: gezant van de Khan en tegenligger van Marco Polo
Spreker: prof.dr. Tjalling Halbertsma

Tandheelkunde

Zaterdag 22 juni houdt T.M.F.V. Archigenes de jaarlijkse Autorally. Thema en locatie worden binnenkort via onze sociale media en site bekendgemaakt. Het is al mogelijk om u met uw team aan te melden! Stuur een mail naar RALLY@ARCHIGENES.NL.

Biologie

Studievereniging De Groninger Biologen Club / GLV Idun bestaat honderd jaar! Dat vieren we uiteraard groots, op **21 september**. Biologen en aanhang zijn van harte welkom. Meer informatie: WWW.GBC100JAAR.COM of GBC100JAAR@GMAIL.COM.

Farmacie

Om alvast in de agenda te zetten: **zaterdag 2 november** is het weer tijd voor de Alumnidag van G.F.S.V. "Pharmaciae Sacrum". Wij hopen jullie dan te zien! WWW.PSGRONINGEN.NL

Kijk voor actuele informatie, locaties en andere bijeenkomsten op WWW.RUG.NL/KRINGEN en WWW.RUG.NL/ALUMNI/AGENDA

Nomineer de Alumnus van het Jaar 2018!

Kent u een oud-RUG-student in binnen- of buitenland, die:

- een bijzondere bijdrage heeft geleverd aan maatschappij, wetenschap, sport of cultuur
- een inspiratiebron is voor anderen
- én geldt als een verdere belofte voor de toekomst?

Geef uw suggestie met een korte motivatie vóór 30 april 2019 door via ALUMNI@RUG.NL of tel. 050-363 7767. Eerdere Alumni van het Jaar waren: Carolien de Bruin, Merel Rumping, Luuk van Middelaar, Monica Arac de Nyeko, Wim Pijbes, Matthijs Bierman, Stine Jensen, Jelle Brandt Corstius en Jeroen Smit.
Meer informatie: WWW.RUG.NL/ALUMNI/ALUMNUSVANHETJAAR

Tonnus Oosterhoff schrijft het verjaardagsgedicht

Ieder jaar sturen de RUG en het UEF een speciaal verjaardagsgedicht naar alle alumni waar we een e-mailadres van hebben. Het afgelopen jaar schreef alumna Ellen Deckwitz het gedicht 'Vakantie'. Met succes: 'Geweldig dit te ontvangen!!', 'It's been 4 years but I still remember my magical year in Groningen. I do miss the city', 'Een herkenbaar en knap gedicht!' Dat waren een paar van de vele reacties die we mochten ontvangen. Het nieuwe gedicht is geschreven door PC Hooft-prijswinnaar en alumnus Nederlands en psychologie Tonnus Oosterhoff. Donald Gardner maakte de Engelse vertaling. Wilt u het verjaardagsgedicht ook ontvangen? Geef dan uw e-mailadres door via WWW.RUG.NL/ALUMNI/UPDATE.

Meeloopstages Psychologie

De studie Psychologie organiseert ieder jaar meeloopstages voor tweedejaarsstudenten. De stage is bedoeld om studenten kennis te laten maken met de dagelijkse praktijk van een (willekeurige) psycholoog en een beeld te krijgen van hun latere mogelijkheden als psycholoog. Hiervoor zijn we op zoek naar oud-studenten die bereid zijn om één of meer studenten aan het begin van de zomer één of twee dagen onder hun hoede te nemen. De stages zijn onbetaald, zowel voor de student als voor de alumnus. Bent u geïnteresseerd? Stuur dan een e-mail naar ALUMNI.PSY@RUG.NL.

Klaas Knot openhartig op alumnibijeenkomst

Maar liefst 200 oud-studenten bezochten op 5 maart de alumnibijeenkomst bij De Nederlandsche Bank (DNB) in Amsterdam. Daar sprak Klaas Knot, directeur van DNB, honorair hoogleraar bij onze Faculteit Economie en Bedrijfskunde en misschien wel de meest invloedrijke RUG-alumnus in Nederland. Journalist en Alumnus van het Jaar 2009 Jeroen Smit leidde het gesprek. Hij poneerde onder meer de stelling dat het voor een duurzame wereld belangrijk is dat banken niet meer dan 10 procent rendement maken. Knot gaf openhartig antwoord op vragen als: Hoe blijf je met beide benen op de grond? Wat kenmerkt de Groningse econoom? Hoe kun je zien of iemand duurzaam is? Een van de aanwezigen concludeerde dan ook: 'Klaas Knot deugt en dat is interessant'.

ubbo emmius fonds

‘Onderwijs en armoede’ is een van de vier onderzoeksprojecten waarvoor het Ubbo Emmius Fonds van de RUG het komende jaar steun zoekt bij alumni en relaties van de universiteit.
Meer informatie over de projecten is te vinden op

www.rugsteunt.nl

Onderwijs en armoede

LOEK MULDER HH / SUNDAY ALAMBA WWW.RUGSTEUNT.NL

In de Randstad zijn vrouwen gemiddeld beter opgeleid dan mannen. Op het platteland van bijvoorbeeld Oost-Groningen en Friesland is het omgekeerde het geval. Om te begrijpen hoe dergelijke verschillen ontstaan, onderzoeken de RUG-economen Mariko Klasing en Petros Milionis hoe onderwijskansen en opleidingsniveau tussen mannen en vrouwen wereldwijd verschillen.

Het is een van de millenniumontwikkelingsdoelen van de VN: zorg dat ook vrouwen en minderheden gelijke toegang krijgen tot onderwijs en dicht de opleidingskloof tussen de verschillende sociale bevolkingsgroepen. Daarin is trouwens in de voorbije decennia een bemoedigende vooruitgang geboekt, zoals uit eerder onderzoek van Mariko Klasing en Petros Milionis blijkt. Ze lieten in een wereldwijde studie zien dat in de laatste vijftig jaar het aandeel vrouwen dat onderwijs volgt enorm is gestegen. Deze trend is zo sterk dat in de meeste ontwikkelde landen het gemiddeld opleidingsniveau van vrouwen nu hoger ligt dan dat van mannen. ‘Het is een successtory’, stelt Milionis vast.
‘Er wordt veel onderzoek gedaan naar ongelijkheid in inkomen en welvaart’, zegt Klasing. ‘Maar er is minder aandacht voor ongelijkheid in educatie, terwijl dat een bepalende factor is voor welvaart van individuen.’ Milionis: ‘Minder onderwijs geeft je een lagere startkwalificatie en dus minder kans op ontwikkeling en succes in het leven. En je inkomen zal lager zijn.’ Klasing: ‘Dat besef heeft onze interesse aangewakkerd om juist de dimensie van scholing te onderzoeken.’

Eén-nul achter

Het is met inkomen anders dan met opleiding, benadrukken beide RUG-wetenschappers. Voor inkomen geldt dat enige ongelijkheid geen probleem hoeft te zijn. ‘Het is waarschijnlijk zelfs goed voor de samenleving wanneer succesvolle mensen worden beloond’, stelt Milionis. ‘Het prikkelt de ambitie van mensen.’ Maar wie minder toegang tot scholing heeft staat van meet af aan met één-nul achter. Het geldt typisch voor vrouwen, minderheden en voor mensen in economisch minder ontwikkelde gebieden. Milionis: ‘Zelfs wanneer je je niet druk maakt over de vraag hoe eerlijk dit is, is het in economische zin inefficiënt aangezien er potentieel onbenut blijft.
‘Waar wij nog heel benieuwd naar zijn is hoe de ongelijkheid binnen landen is verdeeld, tussen bijvoorbeeld de regio’s of etnische groepen’, vertelt Klasing. ‘Blijft het opleidingsniveau in sommige gebieden achter? Of hebben bepaalde sociale groepen minder toegang tot onderwijs.’ Dat die gegevens momenteel niet beschikbaar zijn, is een belangrijk obstakel voor verdere analyse van het vraagstuk van verschillen in inkomen en welvaart binnen en tussen landen.

Stap voorwaarts

‘Om een stap voorwaarts te maken met ons onderzoek willen we die data systematisch verzamelen en vergelijken’, verklaart Milionis.
Voor die volgende stap in hun onderzoek doen Klasing en Milionis via het Ubbo Emmius Fonds een beroep op alumni en relaties van de universiteit. Ze hopen zo voldoende geld binnen te halen voor de aanstelling van een postdoc. ‘Doel is het begrijpen en beschrijven van patronen’, verduidelijkt Klasing. ‘Op dit moment kennen we die gewoon niet. In relatief arme landen zullen er grotere verschillen in opleidingsniveau zijn, maar dat is vaak nog een aanname. Kennen we de feiten, dan kunnen we ook analyseren waardoor de verschillen worden veroorzaakt.’

‘NOT EVERYTHING THAT COUNTS CAN BE COUNTED, AND NOT EVERYTHING THAT CAN BE COUNTED COUNTS’ (WILLIAM BRUCE CAMERON)
STELLING **PETRA DE JONG** RUIMTELIJKE WETENSCHAPPEN

(advertorial)

TEKST > **MARJAN BROUWERS**
FOTO > **JEROEN VAN KOOTEN**

Verder denken over de energietransitie

Sigrid Hoekstra over verduurzaming: 'Er is geen tijd te verliezen'

Als directeur/bestuurder van het sociaal verhuurbedrijf WoonFriesland staat Sigrid Hoekstra elke dag met de voeten in de klei. Dicht bij de mensen staan, dat is haar drijfveer. Met haar Friese nuchterheid en affiniteit en ervaring in de sociale woningbouw loodst ze haar medewerkers en huurders door de energietransitie. Haar droom: alle ruim 20.000 woningen van WoonFriesland verduurzamen op een betaalbare en gebruikersvriendelijke manier. Ze is gedreven en gepassioneerd: *"Er is geen tijd te verliezen."*

Voordat Hoekstra in dienst trad bij het huidige WoonFriesland, had ze er al een stevige loopbaan op zitten. Ze studeerde achtereenvolgens Commerciële Economie aan de HEAO en Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Daarna verdiepte ze zich bij NOVAM in het vastgoedmanagement en volgde ze een postacademische masteropleiding bij AOG School of Management. Haar ervaring deed ze onder andere op bij het Rijksvastgoedbedrijf, de voormalige Informatie Beheer Groep, de huidige Dienst Uitvoering Onderwijs en diverse commissariaten. "Ik had in al die functies zowel te maken met harde als zachte vraagstukken, waardoor ik goed heb leren schakelen. In mijn huidige functie als directeur/bestuurder heb ik beide kanten van het adaptief leiderschap hard nodig: ik ben zowel verantwoordelijk voor onze assets, als voor onze huurders en medewerkers. Daarbij moet je altijd jezelf blijven. Hier bij WoonFriesland voel ik me helemaal thuis."

Gewoon doen

Leiderschap begint met een droom, visie en ambitie, vervolgt ze. "Maar op een gegeven moment moet je gewoon gaan doen. De wereld verandert zo snel dat je adaptief moet zijn. Dat geldt in de woningbouw, maar ook in de sectoren waar ik werkzaam ben als commissaris: de internationale aardappelcoöperatie Agrico en Univé Noord-Nederland,

#ENERGIETRANSITIE

#LEIDERSCHAP

coöperatieve verzekeraar. Er gebeurt zoveel dat je telkens moet schakelen en steeds moet kijken hoe je kunt anticiperen. Zonder je moreel kompas uit het oog te verliezen. Focus op de huurders is bij WoonFriesland essentieel en daarom blijf ik hameren op betaalbaarheid en gebruikersgemak. Natuurlijk kunnen we onze huurders nog meer voorlichting geven over hoe ze de energiekosten zelf in de hand kunnen houden. Wat je in ieder geval niet moet doen is mensen vernieuwingen opdringen waar ze niets mee kunnen. Daar krijg je maar gele hesjes van: gewone burgers die het niet meer pikken dat hen van alles door de strot wordt geduwd."

De urgentie van de verduurzaming

WoonFriesland is een sociaal verhuurbedrijf met een vastgoedportefeuille van twee miljard euro en ruim 20.000 woningen in. Op termijn moeten al die woningen verduurzaamd worden, is het streven. Hoekstra: "De komende vijf jaar moderniseren en verduurzamen we negenduizend woningen en voorzien we vijftienduizend woningen van zonnepanelen." Het huidige debat over de energietransitie en de klimaatverandering beziet ze kritisch, al is ze zeker doordrongen van de noodzaak om te verduurzamen. "Er is geen tijd te verliezen, daarvan ben ik overtuigd. De verduurzaming is superurgent, maar je moet wel bij de mensen blijven staan. Iedereen heeft de mond nu vol van het belang om te verduurzamen, maar wie gaat dat betalen? Voor mij staat voorop dat onze woningen betaalbaar moeten blijven voor onze nieuwe huurders. Dat zijn mensen met een smalle beurs: een bruto jaarinkomen tussen de 16.000 en 18.000 euro. Bij onze huurders hoef je niet aan te komen met een hosannaverhaal over verduurzaming. Die draaien elk dubbeltje al om. Wat ik dus absoluut niet wil, is dat we de rekening voor de verduurzaming bij hen neerleggen. Onze grootste uitdaging is dat we slimme, gebruikersvriendelijke manieren bedenken om onze woningen te verbeteren, zonder daarvoor de huren te verhogen."

#MOREELKOMPAS

Sloop is niet circulair

De optie om woningen met een laag energielabel te slopen en nieuwbouw te plegen is niet aan haar besteed. Hoekstra: "Sloop is niet circulair. Het bouwen van een huis heeft veel menskracht en grondstoffen gekost en dat gooi je bij sloop allemaal weg. Bij ons bekijkt een multidisciplinair team van experts de bestaande woningen: kan een gebouw met de nodige aanpassingen nog veertig jaar mee? Als dat zo is, dan is het de investering zonder meer waard. Alleen als het niet anders kan vanwege de slechte staat van bijvoorbeeld vloeren of muren, kiezen we voor sloop en nieuwbouw."
Bij het verduurzamen doelt Hoekstra niet op het lukraak plaatsen van warmtepompen of aan weghalen van gasaansluitingen. "Te vaak worden technologische vernieuwingen te snel toegepast. Dan blijkt later dat zo'n pomp heel veel herrie maakt of dat huurders opgescheept zitten met een systeem dat ze niet zelf kunnen bedienen. Maar ja, dan heb je al kosten gemaakt voor al die huizen. Ik geloof trouwens ook niet in huizen waar je geen raam meer kunt openzetten. Dat zijn de nieuwe sick buildings."

Het DreamHûs

In plaats daarvan bouwt ze aan een droom: het DreamHûs. Samen met Bouwgroep Dijkstra Draisma, YES!Delft en de Bewonersraad Friesland is WoonFriesland een experiment aangegaan in The Green Village op de campus van TU Delft. Momenteel worden hier drie rijtjeswoningen nagebouwd uit de jaren zeventig: een woning met het energielabel F en twee met het label B. Hoekstra: "The Green Village is een locatie waar geen regels gelden en je dus naar hartenlust kunt experimenteren. Huizen uit de jaren zeventig komen veel voor in de huur- en particuliere sector. Het is nog een uitdaging om ze exact na te bouwen: we moeten weer ouderwets metselen en enkel glas gebruiken. Vervolgens dagen we studenten en ondernemers uit om met bestaande, bewezen technologie slimme oplossingen te bedenken voor het verduurzamen van deze drie woningen. Hoever kun je komen in een huis dat nog helemaal aan het begin van de verduurzaming staat? Wat kun je doen om huizen met het B-label op te schalen? Een van de twee huizen met het B-label wordt ons huis van de toekomst: het DreamHûs. Daar gaat een aantal van onze bewoners – leden van de Bewonersraad – zelf testen of innovatieve oplossingen werken en of ze niet contraproductief uitpakken. En natuurlijk in hoeverre verbeteringen gemakkelijk zijn in het gebruik. Als blijkt dat bepaalde oplossingen voldoen aan onze criteria van gebruikersgemak en betaalbaarheid, kunnen we ze opschalen naar onze woningen en rest van NL."

Moreel kompas

Als het gaat om verduurzaming houdt Hoekstra stevig vast aan haar eigen moreel kompas. Ze ergert zich aan politici die niet verder kijken dan naar de verkiezingen over vier jaar: "Wij bouwen voor veertig jaar, niet voor vier. Ik hoor in de politiek veel retoriek, maar zie helaas maar weinig daadkracht. Te vaak is de politiek wispelturig: kijk maar naar de regelingen rondom zonnepanelen. We hebben een bestendig beleid nodig, kaders en regie vanuit de overheid. We hebben een deltaplan voor de klimaatverandering nodig, zoals we vroeger hadden voor de waterkering. We moeten het samen doen, met z'n allen die grote slag maken. We moeten energieverbruik beperken en inzetten op wind, zon en buurtaccu's. Er zijn zoveel slimme dingen te bedenken. Neem bijvoorbeeld het idee om huizen te verwarmen met behulp van een minidatacentrum dat zo groot is als een gemiddelde cv-ketel. De grote datahotels kunnen zo hun data kwijt en de bewoners hebben een warm huis. Zo breng je twee bedrijfstakken bij elkaar. Dat zijn gedachten waarmee we spelen in het DreamHûs."

#VISIE

Dwarsdenken en omdenken

Durf te dromen en ga het gewoon maar doen. Liever klein en meeslepend dan groot en traag. Werkenderwijs leren en lerender wijs werken. Woorden die terugkomen in haar gastcollege aan de leergang Strategisch Leiderschap van AOG School of Management. "Om dit soort grote veranderingen tot stand te brengen, moet je visie hebben, dwarsdenken en omdenken. Tegelijkertijd heb je een stukje nuchterheid nodig. Verzin geen vernieuwingen waarvoor je geen draagvlak kunt vinden. En houd je vast aan je moreel kompas: alleen zo houd je de verbinding met je omgeving en blijf je jezelf."

Verder denken over energietransitie?

De opleidingen van AOG School of Management helpen u richting te geven aan de energietransitie in uw organisatie. Verschillende opleidingen, met ieder een eigen invalshoek. Wilt u weten welke invalshoek bij u past?
Lees verder op www.aog.nl/energietransitie

Wilt u meer informatie over wat AOG School of Management voor u kan betekenen? Kijk op www.aog.nl/br5

AOG school of management amersfoort / groningen

KOP D'R BIE

Afgestudeerd? Maar toch niet úitgestudeerd? Ontdek wat de RUG nog allemaal te bieden heeft, al dan niet online: van lezingen, cursussen en collegereeksen tot video's, bijeenkomsten en een UB-lidmaatschap. Hieronder een greep uit het aanbod. Kijk verder op www.rug.nl/kopdrbie

Lezingen

9 april – 16.15 uur
Oratie prof.dr. F.L. (Lautaro) Roig Lanzillotta
The ideal of the Real: Plato's Myths, Gnosticism, and the Historical Jesus

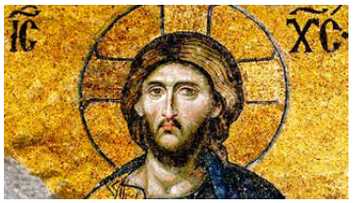

15 april – 18:00 uur
Studium Generale i.s.m. het Grand Theatre
Science Dinner: Entering Perspectives
Met onder meer Mohamed Yusuf Boss, Dimitry Kochenov en Maria Ioannou

16 april – 16.00 uur
Oratie prof.dr. J.M. (Janet) Fuller
"These are my People": Language and the Politics of Belonging

25 april – 16.00 uur
Serie Schatten uit de Universiteitsbibliotheek
Merit Hondelink: Archeologisch kookboekonderzoek

30 april
Reeks Stad & Universiteit, in de UB
Klaas van Berkel: Ubbo Emmius en het ontstaan van de Groningse Universiteit

7 mei – 16.15 uur
Oratie prof.dr. T. (Tialda) Haartsen
leeropdracht: Rurale Geografie

9 mei – 19.30 uur
Lustrumavond: 25 jaar Spraakmakende boeken
"Leven met literatuur": Vijf korte lezingen over 25 jaar literatuur in verschillende taalgebieden

23 mei – 16.00 uur
Serie Schatten uit de Universiteitsbibliotheek
Pieter Boonstra: Broeders van het Gemene Leven aan het Martinikerkhof

28 mei
Reeks Stad & Universiteit, in de UB
Mineke Bosch over juriste Betsy Bakker-Nort

4 juni - 16.15 uur
Oratie prof.mr.dr. B.C.A. (Brigit) Toebes
leeropdracht: Gezondheidsrecht in internationaal perspectief

27 juni – 16.00 uur
Serie Schatten uit de Universiteitsbibliotheek
Dieneke en Bertus Hempenius: Bibliotheek van het Hof van Drenthe

Postacademisch Onderwijs

Executive Masters:
WWW.RUG.NL/FEB-FOR-BUSINESS

Masters met meerdere instap-momenten:
Food and Online Retail – Laurens Sloot
Finance and Control – Pieter Jansen
M&A and Valuation – Wim Holterman
Accountancy – Dick de Waard

Online cursussen

Het aanbod online cursussen is breed: onder meer diverse taalcursussen en de succesvolle Massive Open Online Courses (MOOCs), zoals:

Protecting Health Data in the Modern Age: Getting to Grips with the GDPR
Launch date: **8 April**

Vanaf 1 april
Junior MOOC
Digilessen Onderzoekscyclus 'Duurzaamheid' voor bovenbouw basisschool
WWW.RUG.NL/JUNIOR-MOOCS

Tentoonstellingen

Tot 16 juni
Universiteitsbibliotheek
Groninger Vrouwengalerij
50 bijzondere Groninger vrouwen uit het verleden

Congres

6 en 7 juni
Lustrumcongres 'Growing together: celebrating diversity and fostering inclusion'
Internationaal wetenschappelijk congres in het Academiegebouw
Registratie via
WWW.RUG.NL/LUSTRUM/SCIENCE

33e JAARGANG – 1e NUMMER/APRIL 2019 – ISSN 0921-1721

COLOFON

WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden, gepromoveerden en relaties van de RUG, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. Als alumnimagazine wil het ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten! REDACTIE Bineke Bansema, Fenneke Colstee-Wieringa, Gert Gritter, Bert Wolfkamp BEELDREDACTIE Merel Weijer HOOFDREDACTIE Fenneke Colstee-Wieringa REDACTIEADRES Redactie Broerstraat 5, Postbus 72, 9700 AB Groningen T (050) 363 52 36 redactieB5@rug.nl VORMGEVING In Ontwerp, Assen DRUK Zalsman Grafische Bedrijven OPLAGE 90.000 ADRESWIJZIGINGEN Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, kunt u zich wenden tot Alumnirelaties RUG: T (050) 363 30 61 alumni@rug.nl of via www.rug.nl/alumni/wijzigingen De RUG hecht veel waarde aan contact met haar oud-studenten. Conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. www.rug.nl/alumni/privacy

Cardiologie voor vrouwen

‘Lezing gemist’ op de website van Studium Generale Groningen bevat een schat aan interessante opnames. Zoals de Aletta Jacobs Lezing ‘Behandel haar met respect’, die cardioloog en RUG-alumna Angela Maas op 6 maart hield: Van oudsher is de mannelijke patiënt de norm in de geneeskunde. De vrouwelijke patiënt wordt langs de mannelijke meetlat gelegd, maar is dit wel terecht? Kijk voor het antwoord op SGGRONINGEN.NL/NL/LEZING-GEMIST

Hotspots waddenplastic

Begin januari lanceerden onderzoekers van de RUG de webapp WADDENPLASTIC.NL, om samen met iedereen die maar wil helpen, in kaart te brengen waar en hoeveel kleine plastic korrels zijn aangespoeld na de ‘containerramp’ met de MSC Zoe. In maart blijken vooralsnog de hoogste concentraties microplastic op het Noordzeestrand van Schiermonnikoog te liggen, gevolgd door de Groningse Waddenkust en de stranden van de onbewoonde Rottums. WWW.RUG.NL/ONDERZOEK-WADDENPLASTIC

Vondsten uit een scheepswrak

Maritiem archeoloog en promovendus Yftinus van Popta is leider van de opgraving van een van de grootste scheepsvondsten van de afgelopen dertig jaar: het wrak van een Engels koopvaardijschip, vergaan tussen 1715 en 1725. Leren schoenen, damstukken, kanons- en musketkogels, een dameshandschoen, zoutvaatjes … Aan de hand van een enorme hoeveelheid voorwerpen gaat hij met zijn team de geschiedenis van het schip verder proberen te ontrafelen. WWW.RUG.NL/POPTA-SCHEEPSWRAK

rijksuniversiteit groningen

405 al inclusive

Lustrum artikelen

405 jaar RUG

Holland Box
Keramische schaal met deksel van Royal Goedewagen, ontwerp: Sander Alblas.
€ 59,95

Lustrum correctbook
Je aantekeningen zijn uitwisbaar, dus jarenlang plezier. Handig en sustainable!
€ 14,95

Set Lustrum mokken
Voor het aankomende 81e lustrum van de RUG zijn deze mokken ontworpen. Beperkte oplage; wees er snel bij!
€ 29,95

The University of Groningen is committed to sustainability. These items are produced with love for people and planet.

Oude Kijk in ’t Jatstraat 19
050 363 2700 / universiteitswinkel@rug.nl
universiteitswinkel i_shop_rug
www.rug.nl/shop

i Shop

TENTOONSTELLING — UNIVERSITEITSMUSEUM GRONINGEN

RUIMTESCHIP AARDE

6 JUNI T/M 27 OKT 2019

IN DE WONDERKAMERS VAN DE WETENSCHAP

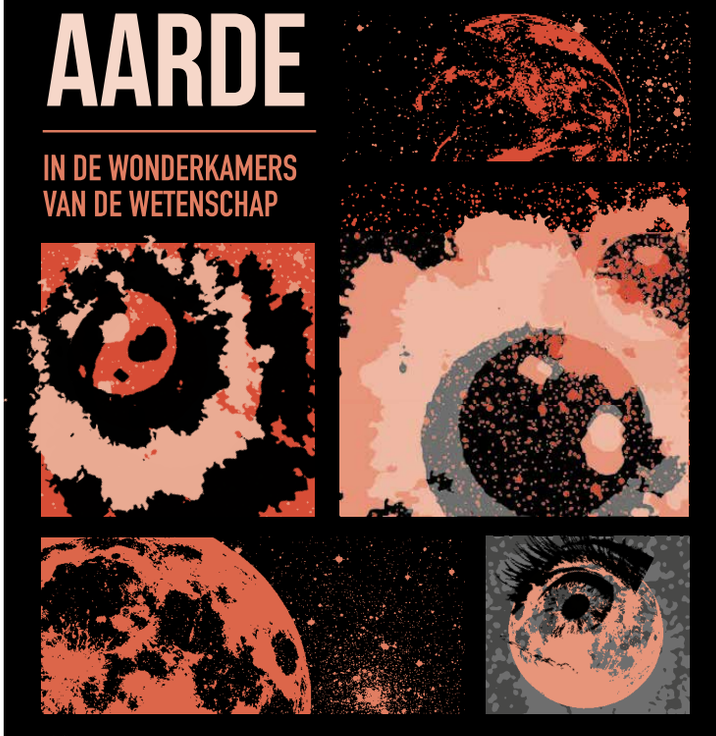

rijksuniversiteit groningen / universiteitsmuseum

OUDE KIJK IN ’T JATSTRAAT 7A
OPEN: DI T/M ZO | 12U - 17U

Tegen een moordbaan aanlopen via een handeltje in antieke boeken. Dat gebeurde de ene filosoof die nu privédetective is. De andere filosoof werd leraar op een school waar hij dacht niet te worden aangenomen.

ELLIS ELLENBROEK

RETOURADRES: RUG/A&F, POSTBUS 72, 9700 AB GRONINGEN, NEDERLAND

KEVIN OLIVIER (29)

STUDIE master wijsbegeerte 2014-2015 **IS** privédetective **HUISHOUDEN** getrouwd met Juliana (28), PhD psychologie **HUIS** flat in het centrum van York (Engeland) **INKOMEN** gemiddeld 40.000 dollar per jaar netto

‘Tijdens mijn studie filosofie aan de universiteit van Florida ging ik backpacken in Europa. Ik begon in Nederland en ben er de meeste tijd gebleven. Ik vond Nederland fantastisch. Nederlanders zijn sociaal bewust, betrokken en cultureel geïnteresseerd. Ik houd ook van de taal. Als ik Nederlands hoor word ik vrolijk. Na mijn afstuderen vertrok ik naar Groningen voor een bachelor-programma internationaal recht. Dat verruilde ik al snel voor een master filosofie. Ik handelde als student wat in antiquarische boeken die ik kocht en doorverkocht. Een van de klanten had een mailadres van Prudential Associates in Rockville. Ik zocht het op. Bleek het de baas van een detectivebureau te zijn. Ik besloot de man een bericht te sturen. Hij nodigde me uit om elkaar te treffen als ik weer in de USA was. Een geweldige kerel. Hij was ook enthousiast over mij, zo werd ik detective, ook al had ik nul ervaring. *Background investigation* en *evidence mining* doe ik het liefst. Bijvoorbeeld voor een bedrijf uitzoeken of een sollicitant geen strafblad heeft of onwaarheden in zijn of haar cv. Mijn favoriete onderdeel was het niet, maar overspel heb ik ook gedaan. Als je denkt dat je man of vrouw jou bedriegt, kun je de politie niet vragen er even in te duiken. Het is geen misdaad. En toch, in veel staten in de VS heb je bewijs nodig als je wilt scheiden zonder enorme bedragen kwijt te zijn. Ik heb gewiste computerbestanden teruggehaald. Foto’s, mails, of bewijzen van bezoeken aan prostitutiesites. Ik heb trackers onder auto’s geplaatst en zelf dagenlang in de auto zitten posten, heel saai eigenlijk. Sinds tweeënhalf jaar werk ik op afstand. Voor de carrière van mijn vrouw zijn we verhuisd naar Aberdeen, Schotland, en kortgeleden naar het Engelse York. Vanuit mijn thuiskantoor log ik in op mijn computer in Rockville. Ze wilden me graag *on board* houden. En met de juiste technologie en de enorme database die ik heb opgebouwd kan ik gigantisch veel doen. Ik ben ook begonnen met een filosofisch proefschrift. En ik volg acteerlessen in de hoop ook als acteur aan de bak te komen.’

TIMO KUIPERS (30)

STUDIE wijsbegeerte van 2008 tot 2017 **IS** docent filosofie op middelbare school **HUISHOUDEN** woont samen met Angelique (31), arts in het UMCG **HUIS** appartement in centrum van Groningen **INKOMEN** 35.000 euro bruto per jaar

’Na psychologie en pabo geprobeerd te hebben, ging ik kijken of de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht iets voor me was. Op de voorlichtingsdag hoorde ik van andere studenten dat de filosofie van Heidegger en Nietzsche het moeilijkst was. Toen ik ging zoeken wat ze bedoelden, raakte ik zo geïnteresseerd dat ik koos voor filosofie in Groningen. Ik vond het heel tof om te merken dat allerlei dingen die ik zelf weleens had bedacht – zij het niet erg diep – honderden jaren eerder ook waren bedacht, maar dan veel beter uitgewerkt. Bijvoorbeeld het *cogito ergo sum* van Descartes. Dat denken voorafgaat aan alles. Dat we dus alleen maar bestaan omdat we kunnen denken dat we bestaan. Mijn studie heeft lang geduurd. Ik was ook bezig met andere dingen. Ik werkte in de Eerste Kamer, een eetcafé in de Peperstraat. Nu bestaat het niet meer, toen was het een begrip vanwege de lage prijs en de epische knoflookdressing. Ik stond in de keuken als aardappelbakker. Aangezien ik niet altijd aardappelbakker wilde blijven, koos ik de educatieve master, de enige master bij filosofie die opleidde voor een beroep. Het onderwijs trok mij ook wel. Ik ben altijd zo’n irritant figuur geweest die mensen graag uitlegt wat ze goed doen, en vooral wat ze verkeerd doen, dat vind ik grappig. Ik moest nog vakken afronden toen ik solliciteerde als leraar op het Tjalling Koopmans College, een kleinschalige school voor havo-vwo in Hardegarijp, onderdeel van de Stichting voor Persoonlijk Onderwijs. Ik heb volgens mij een ontzettend lulverhaal gehouden bij het gesprek. Ik had niet het idee dat ik nou zo gekwalificeerd was, ik was nog niet eens afgestudeerd. Ik voelde me een broekie. De directeur was er niet, ik zat daar met wat later mijn collega’s zouden worden en zij zagen wel wat in mij. Ik werk bijna fulltime. Die jonge mensen zijn fantastisch. Het is het gevoel dat je krijgt als iemand iets snapt wat jij hebt uitgelegd. Nog mooier is het als leerlingen iets zeggen dat ik zelf nog niet bedacht had, of dat een leerling van wie je het absoluut niet verwacht met een briljante opmerking komt.’